

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Strada Baron L. Pop (Brassai-u.) 10.
Telefon 9-77.
Ejjel telefon (nyomda) 187.
FLÓFIZETESI
Egés évre — — —
Félévre — — —
Negyedévre — — —
Egy hónapra — — —
X. évfolyam *
192
November 1. Szombat
5690 év Tisri 29

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Koiozsváron hirdetések

Rudolf Mosse S. A.

Str. Reg. Maria No. 36 Tel. 4-15

és a

Lloyd Express

Str. Gelu No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fe

Egy különös tüntetés

Vannak esetek, amikor a nagy és kiváltságos nemzetek fia inkább hátrányt, mint előnyt élvezik annak, hogy egy nagy nemzet fiainak születnek. Ezek a kivételes esetek elég ritkák, de annál jelentősebbek. Így például, mint azt a berlini Böss polgármester esete igazolja: a panamista hajlandósága embereknek nem érdemes németnek születni. Nem érdemes pedig azon egyszerű tényről fogva, hogy a német népnek nincs érveke a panamisták nemzeti nagysága iránt, sőt ellenkezőleg: olyan rosszul vannak nevelve e tekintetben, hogy egy keleturópai viszonylatban egészen jelentéktelen bundapanama miatt olyan parázs tüntetést rendeztek, amilyenre nálunk legfeljebb az antiszemita liga tagjai kaphatók, — természetesen nem panamisták ellen, hanem inkább azok érdekében.

Böss berlini főpolgármester, a mi méreteinkhez viszonyítva, valóságos kontár a panama területén. Büne az, hogy egy ezer márkás bundát jogtalan uton 400 márkáért kapott meg s fedezte egy egyébként nem is túlságosan nagyméretű bundapanama műveleteit. A panama lebonnyolítása után Newyorkba vittorlázott látogatába, természetesen nem is sejtve, hogy a szerinte szóra sem érdemes panamai otthon kiderülnek. De Németország — úgy látszik — ama skrupulusos országok közé tartozik, ahol a panamák kiszoktak derülni. A sajtó azonnal tüzet kiáltott, a panama másik hőst: Sklareket kizárták a szocialista pártból s a panamabüzi iránt nem túl sok rajongást mutató német tömegek alig várták, hogy Böss polgármester német földre lépjen.

Tegnap megtörtént ez a német-földre való lépés, de Böss polgármesternek nem sok örömet hozott a viszontlátás. Ellenkezőleg, alig tudta megmenteni a bőrét holmi demokratikus pofonoktól, amelyeket hangos habota és gunydaok közepette kínáltak fel érzékeny archbörére. Szégyen a futás, de hasznos, — mondotta Böss s úgy vélte, hogy egy panamahősnek nem feltétlenül kell rendelkeznie a mártírok önfeláldozásával, miéért is rendőri fedezet alatt elimált a tömegek kitüntető bizalmatlansága elől.

Németországban tehát nem feltétlenül jó üzlet a panama. Uglátszik, ebben az országban a politikai érvényesülésnek sem feltétlen garanciája az, ha valaki a közvagyonra építi személyes existenciáját és érvényesülésének pilléreit. Röviden és velősen: Böss nem jól választotta meg hazáját. Ha már panamistának született: néhány ezer kilométerrel keletebbre kellett volna meglátnia a dicsőséges napvilágot, hogy szépen ívelő karrierje ne a mélységben, hanem a legderűsebb magasságban érjen végzet. Ha néhány ezer kilométerrel keletebbre születik, mondjuk Bukarestben és mondjuk a liberális rezsim alatt: egészen bizonyos, hogy ő inszenzáhatott volna tüntetéseket, panamai tehetségére való hivatkozással, semmint ő ellene inszenzáhatott volna az istenadta nép.

Valljuk meg, a panamisták elleni tüntetése mi szemünkben egészen szokatlan dolog. Az érzésünk, hogy ha például Romániában jönne divatba a panamisták ellen való tüntetés, — úgy a műhelyekben megállana a munka, a rendőrségnek éjjel és nappal, nyáron és télen, a napnak minden szakában és percében permanenciában kellene lenniök s a panamisták olyan marathoni futást rendeznének keresztül-kasul az

országban, hogy nyugodtan el lehetne nevezni ezt a silkfutást a panamisták Olympiadjának.

Ha Böss polgármesternek alkaima lesz valaha elolvadni a romániai panamák statisztikáját és történetét, — alighanem mélységes nosztalgiát fog érezni az iránt, hogy kiváló tehetségét néhány ezer kilométerrel keletebbre kamatoztathassa. Bár erre aligha lesz alkalma, mert a konkurencia vele szemben olyan hatalmas, hogy azzal versenyezni egyenesen képtelenség volna. Ha a mi viszonyainkat vesszük alapul, úgy Böss polgármestert valósággal sajnálnunk kell, hogy olyan „csekélységért”, amit elkövetett, olyan szörnyen kell bünhődni. Ha néhány bundáért nemcsak állását, hanem személyi biztonságát is fel

kell áldoznia Berlin főpolgármesterének: ugyan milyen áldozattal tehetnék jóvá romániai kollegái eltévledésüket?

A megtorlás eszközeinek megfelelő kiválogatásában ellankad a fantáziánk. Azonban meddő is ez a fantáziálás. A panamistáknak nálunk nemcsak a népharagtól nem kell tartania, hanem még a rendes törvényes megtorlástól se nagyon. Ha a régi francia közmondás azt állította, hogy az előkelőség kötelez, úgy nálunk bátran variálhatjuk ezt a közmondást ekként: panama kötelez. Hogy mire kötelez? Kötelez elsősorban hivatalviselésre, kötelez mindent megtenni a nép érdekei ellen és kötelezni ugyanezt a népet arra, hogy kellő tisztelettel viseltessek panamistái iránt s

lehetőleg pisszenni se merjen, ha a panamisták szövetkezete a közmorál apostolává keni fel saját tagjait. Legalább is így tanultuk ezt meg a liberális és averescanus rezsimek alatt.

Szegény Böss polgármester. Rosszul választotta meg a hazáját, az bizonyos. Amíg tisztességes volt: Berlin világváros főpolgármesterévé küzdhetette fel magát, hogy egy egészen szerény panama hősévé lett, — dicstelenül mulik el a népharag máglyáján. Ha történetesen jobban választja meg hazáját, úgy kilátása lehetett volna arra, hogy rövidesen liberális pártvezér, vagy vidéki kiskirály lesz belőle, ami — ha a panamák lehetőségét vesszük alapul — külön stallum Berlin főpolgármesterségénél is! (s. l.)

Ijesztő erejű földrengés rázta meg ma délelőtt Bukarestet

Házak falai repedtek meg s az emberek a félelemtől az utcára menekültek. Egy leomló szobor agyonütött egy parasztleányt

Bucuresti-Bukarest, november 1. (Az Uj Kelet tud.) A fővárost ma reggel kilenc órákor hatalmas erejű földrengés rázta meg. Először egy erős lökés volt érezhető, amelyet több kisebb lökés követett. A főváros lakosságát irtózatos pánik fogta el. Az első hatalmas lökés következtében többben leestek. Egyes házak falai megrepedtek, a falakra felfüggesztett tárgyak, festmények lezuhantak, berendezési tárgyak felfordultak. Az emberek az utcára menekültek és ott várták be a földrengés lefolyását, amely tizenöt percig tartott, majd

néhánypercnyi szünet után egy fél percre ismét megismétlődött.

Az első lökés ereje olyan nagy volt, többben elájultak. A Szent József katedrális homlokzatát díszítő szobrok közül egyik levált az épületről, és az uccára esett, halálrasedezve egy arra haladó parasztasszonyt, aki kórházba való szállítás közben meghalt. A főváros lakossága egész délelőtt folyamán a lökések megismétlődésétől rettegett és az emberek legnagyobb része az uccán töltötte félelmében a délelőtti órákat. A földrengés egész Moldovában és Munténiában érezhető volt,

Erdélyt azonban teljesen elkerülte.

A bukaresti obszervatórium igazgatója kijelentette, hogy ez volt a legnagyobb földrengés, amelyet Romániában valaha is feljegyeztek. A földrengés következtében a bukaresti obszervatórium összes műszerei összetörttek, úgy hogy az első lökés után következő fázisokat már nem is regisztrálták. Az obszervatórium igazgatója szerint a földrengés nyolcadik fokú volt, egy fokkal erősebb földrengés katasztrófális kimenetelű lett volna.

Hat pályamunkást halálra gázolt a galaci Rapid

A köd okozta a borzalmas katasztrófát

Bucuresti-Bukarest, november 1. A Bukarest-galaci Rapid ma reggel Brazi mellett egy vasúti munkásokból álló csoportot lepett meg, amely a pályát javította, a Rapid hat munkást halálra gázolt. Többben súlyosan megsebesültek.

A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenséget a nagy köd okozta, amely miatt a munkások nem vették észre a

közeledő vonatot. Egyébként a Fekete tengert is már napok óta oly sűrű és áthatolhatatlan köd borítja, hogy a hajózás csaknem teljesen szünetel.

Bonyolódik a francia kormányválság ügye

Clement is vissza adta megbizását: az uj miniszterelnök-jelölt Tardieu

A belügyminiszteri tárca kérdésén bukott el Clementel kísérlete

Páris, november 1. — A radikális párt ülésén Daladier bejelentette, hogy Clementel külpolitikában ugyanazt akarja folytatni, amit a Briand kormány megkezdett: a hágai határozatok ratifikációjának elérését, A Jounge-terv elfogadását és a Rajna-vidék idelőlti kiürítését. Ezután az összeállítandó kormány személyi összetételéről referált Daladier. Pártja Maginot miniszter részvételét a kormányban kifogásolta és azt a követelést is hangoztatták, hogy Tardieunek meg kellene válnia a belügyi tárcától. A pártterkezet után Chautemps a párthatározatokkal felke-

reste Clementelt és felvilágosításokat kért megalakítandó kormánya belpolitikája tekintetében is. Clementel Chautemps előtt is hangoztatta, hogy a szocialista radikálpártnak kormányában hét helyet kíván biztosítani s hogy Daladier nélkül nem óhajt kormányozni.

Clementel azután tovább folytatta tárgyalásait más politikusokkal. Mindenki bizonyosra vette, hogy fáradozása sikertelen fog járni. A Paris Midi különkiadásban már közölte is az új kormány valószínű névlistáját. De aztán ugy tiz óra tájban amikor Clementel Briandtól jöve az Elyséebe ment, hire ter-

jedt, hogy a belügyminiszteri tárca körül áthidalhatatlan nehézségek merültek fel s hogy Clementel is kénytelen lesz visszaadni kormányalakítási megbizását. Ez tényleg be is következett.

Doumergue elnök az éjjeli órákban Tardieut kérette magához, aki több, mint egy óra hosszat volt kihallgatáson az elnöknel. A palotát Tardieu, mint deznált miniszterelnök hagyta el. Kijelentette, hogy a megbizatas végleges elvállalásáról csak ma délután fog dönteni. Tardieu ma délelőtt megbeszéléseket folytatott s ezek eredményéhez képest nyilatkozik az elnök előtt.

1 órákor a stuttgarti...
Munkások rádióegység...
Hangverseny közv...
22. Közvetítés...
Hangverseny Brahms...
Varsóból...
„Hopkins gépész”...
20.30: Par...
Massenet, Chopin...
műveiből...
Hangverseny...
Brünnből...
21.35: Gramofon...
Hatnapos ver...
Szimfonikus hangy...
műveiből...
Kstümliche...
der juden...
et ára...
és portó)...
Uj Kelet...
tályában...
nyv feláron...
omolyabb ma-...
a Népszava...
könyvei)...
könyvosztályában...
lyén 136 helyett 68...
tv. 35 17...
parát 110 55...
110 55...
bíró 136 68...
86 43...
Holl...
68 34...
ék 144 72...
rok 68 34...
nun-...
ster 170 85...
az...
22 11...
ar 144 72...
y diák...
7 3,50...
alt...
82 41...
22 41...
78 39...
102 51...
256 128...
222 111...
oszt 102 51...
zmá-...
96 48...
alál 42 21...
könyvek :...
48 24...
yer-...
52 26...
pei-...
76 38...
neisnélosakia...
és mellett...
e :...
vosztályának...
CLUJ...
elem a „Csupa...
számait :...
nyvétel küldent...
bejüleg küldöm...
atírás

A kilencedik országreszi cionista konferencia delegátusválasztási szabályzata

A választási nap szabályszerű bejelentésének elmulasztása a választás megsemmisítését vonja maga után. Csak az lehet delegátus, aki eleget tett a Keren Hajszód iránti kötelezettségének

Cluj-Kolozsvár, november 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). December elseje és nyolcadika között fognak lezajlani Erdély és Bánát területén a kilencedik országreszi cionista konferencia delegátusválasztásai. A választások lebonyolítására a Zsidó Nemzeti Szövetség a következő választási szabályzatot boosította ki:

I. Általános határozmányok.

Jelen Választási Szabályzat egységesen irányadó minden sékelfizetőre, aki a Zs. N. Sz. működési területén cionista jogainak gyakorlására jogosult. A választás alapjául az 5689 (1929) évben az egyes helyicsoportokban gyűjtött, illetve a Szövetség központjával november 23-ig teljesített elszámolt sékelek száma szolgál.

II. Választójog.

Minden zsidó férfi és nő, aki 18. életévét betöltötte és a sékelt megváltotta, jogosult a delegátusválasztásban való részvételre. Delegátusnak választható minden 24 éves választójoggal bíró sékelfizető, amennyiben a Keren Hajszóddal szembeni kötelezettségnek eleget tett. A mandátumok verifikálása előtt az igazolóbizottság ezt a körülményt ellenőrizni fogja. Egyébként az aktív és passzív választójog elvesztése tekintetében a Szövetség szervezeti szabályának V. fejezete (39. §.) intézkedik.

III. Választási kerületek.

Önálló választási kerületet alkotnak mindazok a helyiségek, ahol legalább 50 sékelfizető van. Azok a helyiségek, amelyekben ennél kevesebb a sékelfizetők száma, a legközelebbi önálló választási kerülethez csatoltatnak, vagy összevonatnak. Minden 50 sékelfizető után 1 delegátus küldhető ki, de az ötvenes osztás után fennmaradó és legalább 20 sékelfizetőt kitevő maradékszámban is jogosult egy további delegátus küldésére.

IV. Választási bizottságok.

Minden választási kerület tartozik legkésőbb november 20-ig megalakítani, illetve a Szövetség központjához bejelenteni egy legalább háromtagú választási bizottságot a jelölt cionista pártok kiküldöttjeiből. Ennek a bizottságnak, amely maga választja meg elnökét, az a feladata, hogy a választásokat előkészítse, lebonyolítsa, a választások tisztaságát biztosítsa és a választási jegyzőkönyvet megszerkessze.

V. Választási rendszer és szavazás.

A választások időpontja december 1—8 között (vasárnaptól vasárnapig bezárólag) lett megállapítva. Ebben az időben bármelyik, de csak egyetlen munkanapon lehet a választásokat megtartani. A választások helyi időpontját legalább egy héttel a választás napja előtt közzé kell tenni és a Szövetség központjával közölni. A választási időpont bejelentésének elmulasztása feltétlenül a választás megsemmisítését fogja maga után vonni.

A választás csak listás jelölés alapján ejthető meg. Egy lista benyújtásához legalább 10 sékelfizető aláírása szükséges. Egy sékelfizető csak egy jelölt listán szerepelhet. A jelölt lista mellé csatolni kell a jelölt sajátkezűleg aláírt nyilatkozatát, amely szerint a jelölést elfogadja és a konferencián saját költségén részt fog venni. A jelöltlistán a rendes delegátusok számára megfelelő pótdelegátus is jelölendő. A megválasztottak a jelölés sorrendjében jutnak mandátumhoz. Amennyiben a listán előző helyen megválasztott delegátus akadályozva volna, illetve nem jelenne meg a konferencián, a sorrendben következő jelölt nyeri el a mandátumot.

A jelöltlistákat legkésőbb 48 órával a választás előtt kell a választási bizottság elnökehez benyújtani. A szabályszerűen benyújtott jelölőlevelek a beérkezés sorrendjében sorszámmal és a listavezetők nevével lesznek megjelölve. A választás helyiségében a listák kifüggesztendők. Az előírt határidőig benyújtott listákat egyforma színű és nagyságu papíron sokszorosítani kell és ezek a sokszorosított listák képezik a szavazólapokat. A szavazólapokon semmiféle változtatás, kiwázás, törlés vagy korrigálás nem történ-

hetik. Az ilyen megjavított szavazólapokat hivatalból meg kell semmisíteni. Ugyancsak megsemmisítendőek azok a szavazatok is, amelyeket a választás titkosságának megsértésével adnak le.

A szavazás befejezésére, amennyiben a legutóbbi szavazat leadásától legalább egy félóra eltelt és újabb szavazó nem jelentkezett, a választási bizottság elnöke zárórát tűz ki, amely azonban meghosszabbítható. A szavazatok összeszámolása nyilvánosan történik és az így konstátált eredmény alapján azonnal a választás helyén meg kell szerkeszteni 2 példányban a választási jegyzőkönyvet, amely a választási bizottság összes tagjai által aláírandó. Az eredeti választási jegyzőkönyvet, valamint az esetleges egyéb választási iratokat legkésőbb december 15-ig el kell juttatni a Szövetség központi irodájához, a Főválasztási Bizottság címére.

VI. A mandátumok elosztása és igazolása.

A mandátumok elosztása proporciónálisan történik a kongresszusi választásokra megállapított ututások szerint. Az összes leadott szavazatokat el kell osztani azzal a számmal, ahány delegátus küldésére a helység jogosult és ahányszor az így nyert hányados valamelyik listára leadott szavazatok számában meg van, annyi mandátumot kap az illető lista. Ha az így felosztott mandátumokon felül is marad még be nem töltött mandátum, úgy az ilyen mandátumokat azok a listák kapják, amelyek a választási hányadosnál kisebb számú szavazatot kaptak, a szavazatok összegének sorrendjében.

Egy delegátus csak egy mandátumot foglalhat el. A megválasztott delegátusnak a választási bizottság ideiglenes igazolványt állít ki, amelynek alapján a konferencia irodája az igazolóbizottság határozata után Kolozsváron fogja kiadni a végleges igazolványt.

VII. Petíció.

Esetleges választási szabálytalanságok esetén, vagy legalább 10 sékelfizető által aláírt petíció alapján a Főválasztási Bi-

A tábla felmentette a büntetéspénzek sikkasztásával vádolt két kolozsvári rendőrtisztet

Kötelezték az államot, hogy Boldin és Lepadatu komisszárokat állásukba reintegrálja és elmaradt járandóságukat kiutalja

Cluj-Kolozsvár, november 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). Körülbelül júniusban múlt egy éve, hogy a kolozsvári központi rendőrség két komisszáriját, Lepadatu Vasile és Boldin Cornél rendőrkapitányokat egy házvizsgálat eredményeként állásuktól felfüggesztették. A vizsgálat adatai szerint állítólag a két rendőrtiszt nagyobbarányu visszaéléseket követett el, a kirótt büntetéspénzek beinkasszálsánál. A vádirat szerint a két rendőrtiszt a rendőrlégénységét használta fel arra, hogy magánosoktól a kirótt büntetéspénzeket beinkasszálják, a nélkül azonban, hogy a szükséges formalitásokat betartották volna és a beinkasszált összegekről nyilvános könyvvezetést vezettek volna. A két súlyosan megvádolt komisszár ellen a vizsgálatot egy bukaresti közigazgatási felügyelő vezette és a büntetőforumok itéletéig mind a két rendőrtisztet állásukból felfüggesztették.

Néhány hónappal ezelőtt tárgyalta elsőfokon a kolozsvári törvényszék Lepadatu és Boldin komisszárok nagy feltűnést keltező bünyjét. A főtárgyalás folyamán a két rendőrkomisszár ellen felhozott vádak nem nyertek bebizonyítást. A kolozsvári törvényszék bizonyítékok híján mindkettőjüket a vád és annak összes következményei alól felmentette és elrendelte állásukba való reintegrálásukat. Az ügyész felebbezése folytán került a rendőrtisztek ügye a kolozsvári tábla elé, amely tegnap hozta meg az ügyben az itéletét. Dr. Stătescu védőügyvéd rámutatott arra, hogy

zottság részben, vagy egészben megsemmisítheti a választást, esetleg más megfelelő intézkedést tesz. A Főválasztási Bizottság intézkedéseit a legutóbbi világgongresszusra érvényben volt választási eljárás és a Szövetség szervezeti szabályzatában megállapított elvek szabályozzák. Olyan esetekben, amikor a jelen utatisítás nem intézkedik, a kongresszusi választásokra vonatkozó utatisítások irányadók.

A legújabb őszi kalap, fehérnemű stb. stb. férfidivai újdonságok nagy választékban és a legolcsóbb árban szerezhetők be.

Papp és Felszegi
CLUJ Piața Unirii 14. FÖTÉR

Nem fog a gyomra égni, ha rendszeresen issza a **Málnási Sículia gyógyvizet** kapható minden fűszerüzletben.

Nincs konkurencia ki felülmulná **A Helios áruház harisnya árait**

Árjegyzék:

1 pár erős strapa harisnya Lei	35-
1 " seiden flor "	58-
1 " hibátlan lebergi selyem harisnya "	145-
1 " Prima G. B. L. flor harisnya "	140-
1 " gyapjú imitáció "	50-
10 minőségű férfi zokni már "	16-
1 Női keztyű jó meleg "	50-

Női selyem harisnyákban óriási választék, minden márkájú és minden diva szín kapható
HELIOS
kötött és harisnya áruházában Cluj, Fő-tér No. 7. Farkas szoborra szemben.

Akik ny...

A politikai életbenként csapat le az határozat, amelyne több, mint négyezer díjba küldenek. Nor között tisztviselők n dasági, helyesebben keres, amelynek a vajmi kevés közé kauran venemenciáb llyel a liberálisok a len tiltakoznak, ny mik, hogy a nyugd selők kérdésének a takarításokon kívül keisebb megvilágítá kormány intézkedése viselői apparátust é beutatis part tenység ezért a liberális ko és kevésbé törvény vak végrehajtók ins amelyben bujanteny és a korrupció.

Nos, a nyugdíjaz sorában megtalálju szes magasrangu ennek a rendszerne tartói és támaszai v ba őket. Nyugdíjba O prán, a „Cassa trátora. Ez ellen a mult esztendőek sor kampányt folytattak a parlament tribünj ták a legsúlyosabb vadakat, amelyek gettetés a legendhé Még nem is olyan nemzeti parasztpár fel három ülést kit Opran bünlajstroma lenére a haja szála A liberálisok, miut helyekre kinevezték ket, megalkották a viselői stautumot, a ködött a felett, hog mannyváltozás ne o liberális érzelmű jogait. És Opran a parlament interpe zavartalanul vezetn lor ügyeit.

Menjünk tovább. rium nyugdíjazott szerepel Crestu S pénzügyi államtitká marosvásárhelyi so lási botrányal hoz nemzeti parasztpár függesztette állásá cut, akiről minden tianu Vintila egyik nácsadója, utóbb az visszahelyezni az e tériumi vezérigazgá vánta a tisztviselőt.

Más. Constantin kolai oktatás vezér másu volt róla, ho keze. És már nem manýzás első hetei magy Kiritescu fél közoktatási minis tescu szellemének Costa chescu k ter esetlegesen ne tescu fiókjaiban f a tisztviselői statut ról, hogy Kiritesc akadályozhassa a misztériumban az u mak érvényrejtása

Folytathatnók a hosszu. De ezuttal fogunk még kirag megérthesse és m valóságában a libe háborodását és tilták dr. Ludovic lógiai intézet ve cseh származásu u zekkel, aki a legu mányban a keres miniszteri méltósá Más. Romulus V közigazgatási taná vet bizonyára ism a legutóbbi liberál az ellenzéki vezére tek szót az elle Voinescu által ve

Akik nyugdíjba mennek...

A politikai életbe valósággal bombaként csapott le az a minisztertanácsi határozat, amelynek következtében több, mint négyezer tisztviselőt nyugdíjba küldenek. Normális körülmények között tisztviselők nyugdíjaztatása gazdasági, helyesebben szólva pénzügyi kérdés, amelynek a pártpolitikai élethez vajmi kevés köze van. Abból a szociálisan venenciából azonban, amelyre a liberálisok a nyugdíjaztatások eltiltásának, nyilvánvalóan előtűnik, hogy a nyugdíjba küldött tisztviselők kérdésének a költségvetési megfontolásokon kívül más, sokkal érdekesebb megvilágításai is vannak. A kormány intézkedése ugyanis azt a tisztviselői apparátust érinti, amelyet a liberális párt tenyésztett ki, amely éppen ezért a liberális kormányok törvényes és kevésbé törvényes intézkedéseinek vak végrehajtók instrumentuma volt, és amelyben buján tenyésztett a bürokrácia és a korrupció.

Nos, a nyugdíjazott tisztviselők névsorában megtaláljuk csaknem az összes magasrangú tisztviselőket, akik ennek a rendszernek képviselői, fenntartói és támaszai voltak. Vegyük sorba őket. Nyugdíjba megy Constantin Opran, a „Cassa Pădurilor” adminisztrátora. Ez ellen az ember ellen az elmúlt esztendő során számtalan sajtókampányt folytattak le és nem egyszer a parlament tribünjéről is fejére olvasták a legsúlyosabb és legdífamálóbb vadakat, amelyek között a megvesztegetés a legenyhébbek közé tartozott. Még nem is olyan régen Rang jaşii nemzeti parasztpárti képviselő sorolta fel három ülést kitöltő interpellációban Opran bünlajstromát. És mind ezek ellenére a haja szála sem görbült meg. A liberálisok, miután az összes felelős helyekre kinevezték bizalmi embereiket, megalkották az ugynevezett tisztviselői statutumot, amely feltékenyen öröködtötte a felett, hogy egy esetleges kormányváltozás ne csorbíthassa meg a liberális érzelmű tisztviselő-potentatok jogait. És Opran a sajtókampányok és parlamenti interpellációk ellenére is zavartalanul vezethette a Cassa Pădurilor ügyeit.

Menjünk tovább. A pénzügyminisztérium nyugdíjazott tisztviselői között szerepel Crestu Simionescu volt pénzügyi államtitkár, akinek nevét egy marosvásárhelyi sok millió adóelíteltől való botrányal hozták kapcsolatba. A nemzeti parasztpárti kormány erre felfüggesztette állásából Cristu Simionescut, akiről mindenki tudta, hogy Brătianu Vintila egyik legbizalmasabb tanácsadója, utóbb azonban kénytelen volt visszahelyezni az egyik pénzügyminisztériumi vezérigazgatóság élére. Így kívánta a tisztviselői statutum.

Más. Constantin Kiritescu, a középiskolai oktatás vezérigazgatója. Köztudomású volt róla, hogy Anghelescu jobbkeze. És már nemzeti parasztpárti kormányzás első heteiben nyilvánvaló volt, hogy Kiritescu feltékenyen öröködi a közoktatási minisztériumban Anghelescu szellemének respektálása fölött. Costacheşcu közoktatásiügyi miniszter esetlegesen nemesi intenciói Kiritescu fiókjaiban feneklettek meg. És a tisztviselői statutum gondoskodott arról, hogy Kiritescu továbbra is megakadályozhassa a közoktatásiügyi minisztériumban az új rezsim koncesszióinak érvényrejutását.

Folytathatnók a névsort, amely igen hosszú. De ezuttal csak néhány nevet fogunk még kiragadni, hogy az olvasó megérthesse és méltányolhassa teljes valóságában a liberális sajtó ijedt felháborodását és tiltakozásait. Nyugdíjazták dr. Ludovic Mrazeket, a zoológiai intézet vezérigazgatóját. Ez a cseh származású ur azonos azzal a Mrazekkel, aki a legutolsó liberális kormányban a kereskedelem és iparügyi miniszteri méltóságot töltötte be.

Más. Romulus Voinescu a legfőbb közigazgatási tanács elnöke. Ezt a nevet bizonyára ismeri mindenki, hiszen a legutóbbi liberális kormányzások alatt az ellenzéki vezérek nem egyszer emeltek szót az ellen, hogy a Romulus Voinescu által vezetett szigorú tel-

jesen a liberális párt szolgálatában áll. Voinescu volt egyike azoknak a keveseknek, akik az elmúlt év őszén megéreztek a Brătianu Vintila kormány közeli bukását. Két nap Brătianu Vintila lemondása előtt kinevezette magát a legfőbb közigazgatási tanács elnökévé, ahol védte őt a tisztviselők elmozdítáhatatlanságáról szóló törvény.

Most azonban reá is lesújtott a nyug-

Kétségtelen, hogy a kormány igen elégségesen járt el, mert így mégis csak szebb, mintha a hatalmi eszközök erőszakával távolította volna el azokat a tisztviselőket, akik a nemzeti parasztpárttal szembenálló koncepciók végvárai voltak az egyes minisztériumokban. Abból az apparátusból, amelynek passzív rezisztenciájától a nemzeti parasztpárt nyugdíjaztatás.

párti kormány politikájának sikerét feltették egyesek, a legmarkánsabbak távoznak el a nyugdíjaztatások következtében. Ezek a nyugdíjaztatások jót tesznek a kormánynak, frissítőleg hatnak a költségvetésre is, csak éppen a liberális pártot érintik igen fájdalmas oldalról.

Meg kell érteni, ha a liberális sajtó tiltakozik. (k. r.)

Németországban nem jó üzlet a panama

Berlinben és Bremenhavenben hatalmas tüntetés zajlott le Berlin panamista főpolgármestere ellen

Csak nagynehezen sikerült megmenteni Bösst attól, hogy meglincseljék. Rendőri fedezet alatt menekült a tömeg dühe elől Berlin főpolgármestere

Berlin, Nov. 1. Az Uj Kelet is részletesen ismertette azt a kínos panamabotrányt, melynek egyik hőse Böss berlini főpolgármester, aki, mint ismert, egy bunda-panamával vonta magára a közönség haragját és figyelmét. A panama éppen abban az időben derült ki, amikor Böss Newyorkban tartózkodott. A panamába bele volt vonva Sklarek alpolgármester is, aki a szociáldemokraták exponense volt a berlini városházán. Sklareket azóta már ki is zárták a pártból, míg Böss a tegnapi nap folyamán lépett német földre Bremenhavenben.

Jellemzi a panamisták ellen irányuló hangulatra Németországban, hogy tegnap, amikor Böss német földre lépett, olyan parázs tüntetést rendeztek ellene, hogy valósággal menekülnie kellett.

Már Bremenhaven kikötőjében a partra szálláskor tüntetést rendeztek a berlini főpolgármester ellen. A hajóhídon hatalmas, zajongó tömeg fogadta, melynek soraiban: „Ezer márkás Skla-

rek-prémbunda, Bössnek csak négyszáz márkáért” — feliratu zászlókat vittek. Többször kommunista és horogkereszt vonult fel Böss ellen s viharosan tüntetett, szidalmazva a főpolgármestert. Utközben néhány közbeeső állomáson a tüntetések megismétlődtek, két helyen a rendőrségnek is közbe kellett lépnie, mert a vonat ablakait Böss elleni tüntetés demonstrációjaként kövekkel bevették, sőt Stendalban ellepítették a vonatot és Bösst ki akarták hurcolni, hogy meglincseljék.

A vonat Berlinbe érkezésekor óriási tömeg volt a pályaudvaron, noha a tüntetésre való tekintettel a főpolgármester érkezésének időpontját titokban tartották s a lapok sem írtak a bremenhaveni és az utközbeni tüntetésekről. A kommunisták és a horogkeresztesek hatalmas tömege behatolt az állomásépületébe s előzönlötte a peront. Egy pillanatig a helyzet igen kritikus volt. Az állomás forgalmi személyzete már arra gondolt, hogy Böss vonatát be-

sem engedi, amikor megfelelő számú karhatalom jelent meg s a tömeget visszazorította az épület előterébe, ahol tovább zajongtak és tüntettek. Bössnek messze az állomástól, rendőri fedezet alatt kellett kiszállania és egy mellék-kijáraton hagyta el az állomást. Autóját is egy mellékutcában várakoztatták, de mintegy kétszázan észrevették autóbá szállását, kordont vontak a gépkocsi körül s dacára a rendőri asszisztenciának, addig nem engedték tovább, míg füttykoncertjeiket és gúnydalaikat nagyobbn csoportok megismételték a botrányos tüntetéseket.

Berlin, nov. 1. — Böss főpolgármester villája körül megerősítették a karhatalmat. A rendőrség ma újból szétzavart tüntető-csoportokat, amelyek az épület körül csoportosultak.

Pilsudszky marsall száz katonatiszt élén csütörtök délután szétrobbantotta a lengyel parlamentet

Nagy izgalom Varsóban. A munkások is felvonulnak a parlament elé

Varsó, november 1. Pilsudszky tábornagy csütörtökön délután szétrobbantotta a szejmet. A tábornagy a szejm délután 4 órára összehívott megnyitójára több mint 100 katonatiszt kíséretében jött el. A tisztek a parlament előcsarnokában helyezkedtek el. A szejm elnöke azonnal közbelépett és felszólította a tiszteket, hogy hagyják el a parlamentet. A katonatisztek azonban nem vették semmibe sem a felszólítást és nem voltak hajlandók távozni. A szejm elnöke ilyen körülmények között nem nyitotta meg az ülést. Pilsudszky tábornaggal is érintkezésbe lépett, de minden kérés és könyörgés hiábavaló volt.

A szejm elnöke végül a köztársasági elnökhöz sietett, aki azt a tanácsot adta, hogy napolja el az ülést. Közben a vének is összeült és úgy határozott, hogy hazaküldi a képviselőket, a következő ülés dátumát pedig táviratilag közli velük.

Ujabb részletek szerint a szejm mai megnyitójára a kormány valamennyi tagja és az egész diplomáciai testület elment. A karzatok is zsúfolva voltak. Már jóval a délután 4 órára kitűzött ülés előtt több mint 100 katonatiszt gyűlt össze a parlament előcsarnokában. Pilsudszky tábornok maga köz-

vetlenül az ülés megnyitása előtt érkezett meg több magasrangú katonatiszt kíséretében. Nem törődött a képviselők között uralkodó izgalommal és rá sem hederített a képviselőknél arra a követelésére, hogy küldje el a tiszteket.

Midőn a szejm elnökének minden fáradozása hiábavalónak bizonyult, az elnök azzal a kéréssel fordult a köztársasági elnökhöz, hogy intervenáljon. A köztársasági elnök mindenképp Pilsudszkyval lépett érintkezésbe, majd közölte a szejm elnökével, hogy az adott helyzetre való tekintettel legnagyobb sajnálattal nem adhat más tanácsot, csak azt, hogy napoltassa el az

ülést. Pilsudszky közben elhagyta a parlamentet, de a tisztek ekkor sem távoztak.

A parlamentben lejátszódo események híre futótűzként terjedt el a fővárosban. Az utcákon mindenütt nagy csoportosulások támadtak, amelyeket a rendőrség oszlatott szét. Este 6 órakor a szejm épületében az a hír terjedt el, hogy a prágai elővárosból munkáscsapat vonul a szejm elé, hogy épolja „békésen” tüntessen a szejm épülete előtt, mint a katonatisztek az épületben. A szejmben attól tartanak, hogy összeütközések lesznek a tisztek és a munkásság között.

Az amerikai román-zsidók bizalmukról biztosították a Maniu-kormányt

Bucureşti-Bukarest, november 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Romániából Amerikába származott zsidóknak egy küldöttsége jelent meg Citta Davilla, Románia új washingtoni követe előtt. A delegáció vezetői gratuláltak Citta Davillának azért a levélért, amelyet Hoover köztársasági elnökhöz intézett és amelyben határozott és bátor hitvallást tett a demokrácia és

Románia összes lakóinak egyenlősége mellett. Az amerikai zsidók — mondották a delegáció vezetői támogatják Romániát, mert csak így támogathatják az országban élő testvéreiket. Teljes bizalmukról és támogatásukról biztosítják a Maniu-kormányt és remélik, hogy Maniunak sikerülni fog a fennálló egyenlenségeket oszlatni.

Az üdvözlés után barátságos megbeszélés következett a követ és a küldöttség tagjai között. Davilla meleg köszönetet mondott a delegációnak a Maniu-kormányval szemben kifejezett bizalomért és szimpátiáért, örömet fejezte ki az amerikai zsidók által ígért támogatás fölött és kijelentette, hogy dolgozni fog a románok és zsidók közötti jóviszony konszolidálásá érdekében.

SELECT MOZGÓ

Szombati kezdettel csupán néhány napig korcortezik az előadások keretében

G. GIRANOW

világhírt orosz művész a halálajka és Gusli-balalajka virtuozsa, MúSORRA kerülnek a legszebb orosz népdalok. Közöttük az „Orosz száműzöttek könnyei” Rendes helyárrakkal.

kalap, fehérnemű divat újdonságok

klubban és a legol- árban

betők be.

Felszegi

14. FÓTÉR

gyomra égni,

resen issza a

lnási

gyógyvizet

n fűszerüzletben.

acs

ki felülmulná

áruház

ya árait

gyzék:

isnya Lei 35-

phat 58-

gi 145-

for 140-

50-

16-

50-

rákban óriási válas

ájú és minden diva

apható

LIOS

nya áruházában

7. Farkas szoborra

ben.

Megkezdődött a palesztinai nagy pör

Az angol parlamenti vizsgálóbizottság első ülése nyilvános volt. Öt halálos ítéletet hoztak eddig a palesztinai bíróságok. Lassanként visszavonják az angol csapatokat

Jeruzsálem, november 1. Az angol parlamenti vizsgálóbizottság működése a palesztinai élet nagy szenzációjává kezd válni. A vizsgálóbizottság október 24-ikén tartotta meg első nyilvános ülését Jeruzsálemben. A törvényszék nagyterme ki-csinek bizonyult a nagyszámu érdeklődő befogadására és ezért csak korlátozott számban bocsátották ki belépőjegyeket. Majdnem valamennyi európai állam konzulja megjelent. A halgatóság sorában látható volt *Nashshibi*, Jeruzsálem arab polgármestere. A perben szereplő felek védőiként a következő hirneves angol ügyvédek jelentek meg: A palesztinai kormány ügyvédje: *Mr. Kenelm Preedy*, az arab végrehajtó-bizottság ügyvédje: *Mr. Stoker*, a cionista végrehajtó bizottság ügyvédjei: *Sir Boyd Merrimann* és *Viscount Erleigh*. A főállamügyész és egy-két magasabb rendőrszinten kívül kormányhivatalnokok nem voltak jelen.

Politikamentesen

Sir Walter Shaw, a parlamenti vizsgálóbizottság elnöke megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy szükségesnek tartotta egy nyilvános ülés tartását, amelyen a sajtó képviselői és a nagyközönség is megjelhetnek. A további ülések természetesen zártak lesznek. A legutóbbi tragikus események, amelyek Palesztinában lezajlottak, megrendítették az egész világ lelkiismeretét és a lakosság minden részének mély sajnálkozását váltották ki. Valamennyien egyet abban a kívánságban, hogy egy pártatlan vizsgálat derítse fel a zavargások okait és előzze meg azok megismétlődését. Ezen vizsgálat kompetenciája azonban csak a legközvetlenebb okok megállapítására terjed ki. A magasabb politika kérdései ki vannak véve a bizottság kompetenciája alól.

A tárgyalás módja

Az elnök ezután appellál a perben résztvevő felekhez, hogy támogassák a bizottságot nehéz munkájában. Zsidók és arabok kölcsönösen súlyos szemrehányásokat tesznek egymásnak és mindketten elháritják magukról a felelősséget. Súlyos vádak érték a palesztinai kormányt is. A vizsgálat célja az igazság megállapítása és a kölcsönös bizalom helyreállítása, amelyen Palesztina jövője nyugszik. Ez a vizsgálat, — mondotta az elnök, — nem bírói jellegű és nincsen bírói hatásköre. Ez a londoni központi kormányzat egy bizottsága, amely független a palesztinai kormánytól és a palesztinai hatóságtól. A palesztinai kormány felhatalmazást kért arra, hogy a bizonyító eljárásra vonatkozólag javaslatokat tehessen és megállapodtunk abban is, hogy minden fél három képviselője vehet részt a tárgyaláson, akik úgy a saját, mint a másik fél tanuihoz kérdéseket intézhetnek. Az elnök szavait azzal végezte, hogy gondosan fog ügyelni arra, hogy az egész tárgyalás a kitűzött cél keretei között mozogjon.

Helyszíni szemle

Az elnök beszéde után rövid vita lelekezett a tárgyalási eljárás módozatai felett, majd megállapodtak abban, hogy a felek képviselőinek számát nem korlátozzák háromra. Elsőnek *Mr. Saunders*et fogják kihallgatni, aki a zavargások idején a palesztinai rendőrség főnöke volt,

továbbá ama rendőri szerveket, amelyek a zavargásokról jelentést terjesztettek be. Ezután a bizottság helyszíni szemlét fog tartani a zavargások különböző színhelyein, amely szemlénél a felek egy-egy képviselői is jelen lesznek.

Két évre ítélték Taleb Markah-t

A palesztinai bíróságok előtt egyébként tovább folynak a zavargásokban résztvevő arabok elleni tárgyalások. *Taleb Markah* sejk ügyében, aki azzal volt vádolva, hogy a hebroni pogromot irányította, október 24-ikén mondotta ki a jeruzsálemi bíróság rendkívül izgalmas tárgyalás után az ítéletet. *Taleb Markah* egyike a legtekintélyesebb arab vezetőegyházaknak és tagja az arab végrehajtó bizottságnak is. A sejket, a bíróság két évi börtönre és ötven font pénzbüntetésre ítélte. *Taleb Markah* mindvégig tagadta, hogy a zavargásokban bármily része lett volna, de a tanuvallomásokból kétségtelenül kiderült, hogy ő látította fel a hebroni arabokat.

Öt halálos ítélet

Egy október 25-ikén összeállított kimutatás szerint a palesztinai bíróságok eddig 556 arab és 58 zsidó ügyében hoztak ítéletet. Eddig öt halálos ítéletet hoztak.

A haifai bíróság négy szafedi arabot, akik azzal voltak vádolva, hogy résztvettek egy hatvan éves szafedi zsidónő

meggyilkolásában tíz-tíz évi börtönre ítélte. A bíróság nem látta babozonyítva, hogy közvetlenül részt vettek volna a gyilkosságban, ezért csak a zavargásokban való részvétel miatt ítélték el őket.

A bojkott ellen.

A palesztinai kormány rendeletet bocsátott ki az arab bojkott-propaganda lezúdzása érdekében. A rendőrségek utasítást kaptak, hogy a bojkott agitátorok ellen sommásan és a legszigorúbban járjanak el. Külön rendőrtiszteket állítottak be a bojkott-mozgalom ellenőrzésére. Mint-hogy a terrorizált arab verők rendszerint nem jelennek meg a bíróság előtt a kormány kimondotta, hogy a kereskedő való-lomása is elegendő ahhoz, hogy az eljárást megindítsák a bojkott-agitátor ellen. A bojkott-propaganda elleni tilalom vétői úgy tekintetnek, mint az állam rendje elleni lázítók.

Csökkentik az angol had-erőt.

Az angol hadügyminiszterium visszahívta Palesztinából a *Green Howard* bataliont, úgy hogy jelenleg csak két angol batalion tartózkodik Palesztinában. Egyes lapvélemények szerint *Sir John Chancel* son fő kormányzó tiltakozott a csapatol-ellen.

Menesztik Luket?

Beavatott forrásból szerzett értesülések

Meghűlél? Nem is csoda ilyen időben. Végy csak be

Aspirin-tablettákat

azok biztosan segítenek. Ügyelj azonban az eredeti

"Bayer"

csomagolásra és a „Bayer-keresztre”, mely a csomagoláson látható.

szerint *Luke*, a palesztinai kormány államtitkára rövidesen hosszabb szabadságra megy. Tudvalevő, hogy *Luke* magatartása elea zsidó részről súlyos panaszok hangzottak el. Valószínűnek tartják, hogy a panaszok miatt *Luke* véglegesen távozik adásából.

Az emberi Jogok Ligája kérésére Hindenburg megkegyelmez a háborus elítélteknek

Egyelőre négy elítéltné kegyelmeztek meg. Újév előtt háromszáz elítélt részesül kegyelemben

Berlin, november 1. Az Emberi Jogok Ligája német osztagjának közvetítésére Hindenburg, a német birodalom elnöke négy ugynevezett háborus bűnösnek adott amnesztiát. Németország különböző börtöneiben most még háromszáz háborus bűnös ül, akiket újév előtt szintén kegyelembé fognak részesíteni.

Az első a négy kegyelmezett között egy *Bruno Hoffmann* nevű ember, aki mint katonaszökevény számos lopást követett el, minthogy sehol munkát nem vállalt.

A második, *Theodor Dress*, 1917-ben, amikor Németországban éhínség dühöngött, szabadságideje alatt marhahúst, vaját és szalámit lopott. A lopást akkor derítették föl, amikor *Dress* ismét a harc-térre ment és itt nyoma veszett. Tavaly került ismét haza a poroszországi *Osnabrüch*-be, ahol a hatóságok elfogták és a bíróság négyévi fegyházra ítélte.

August Tutta a harmadik megkegyelmezett. Azzal a váddal került 1917-ben bírál elé, hogy meggyilkolta a fogolytáborban lévő *Jasseva cross* altisztet. Semmi más bizonyíték nem volt ellene mint az, hogy a gyilkosságot megelőző napon veszekedett vele. A vádiott hiába hangoztatta ártatlanságát, az a tény hogy oroszul tudott beszélni végzetévé vált. A bíróság akkor életfogytiglani fegyházra ítélte. 1918-ban Münchenben kiűzték a proletárdiktatura és akkor az összes háborus deliktumokra amnesztiát adtak a bajor népbiztosok. *August Tutta* is ilyen módon amnesztiát kapott. Három évvel később azonban újra letartóztatták és az első ítélet alapján életfogytiglani büntetését folytatnia kellett.

A negyedik eset *Troche* altiszt esete volt. Az iratokból is meg lehetett állapi-

tani, hogy az altiszt már napok óta nem evett, amikor az a bűnös gondolata támadt, hogy egy süket asszonynak el fogja lopni éléskamrája készleteit. Amikor azt hitte, hogy az asszony alszik, behatolt hozzá és megdézsmálta az éléskamrát. Egyszerre azonban azon vette észre magát, hogy az asszony felébredt és köhögési ro-

hamot kapott. Hogy el ne árulja, odament hozzá és megfojtotta. A boroszlói hadbíró-ság elítélte tizenegy évre és hat hónapig fegyházra, amit azonban egy felsőbb katonabírósi fórum életfogytiglani fegyházra változtatott át. A birodalmi elnök kegyelmi aktusa ennek az embernek is visszaadta szabadságát.

Izgalmas jelenetek egy fizetéseképtelen berlini bank pénztárai előtt

Rendőri kutatás a hivatalnokokbankban

Berlin, november 1. A német hivatalnokbank csütörtökön beszűkítette fizetéseit. A bank főpénztára és 12 fiókja előtt kisebb-nagyobb zavargások voltak, miután a mai ultimo alkalmából rengeteg kis tisztviselő akart pénzt kivenni a bankból. A tömeg magatartása végül annyira fenyegetővé vált, hogy a rendőrségnek is be kellett avatkoznia.

A hatóságok minden hónap végén nagyobb összegeket utaltak át a hivatalnokokbanknak, amelynek rengeteg tisztviselőjele volt. Ezek a tisztviselők a bank révén kapták meg azután fizetésüket. A bank igazgatóságának közlése szerint a pénztárakat azért kellett ma bezárni, mert a tisztviselői szervezetek központi bankja megtagadott egy nagyobb kölcsönkiutalást. A központi bank ezt a tényállást meg is erősítette, közölve, hogy a hivatalnokokbank az utóbbi időben kockázatos üzletekbe bocsátkozott, amelyek arra készítették a központi bankot, hogy ne folyósítson további hiteleket a hivatalnokokbanknak. Ezt a hitelzárlatot ma délelőtt hajtották végre. A rendőrfőnökség utasítására a bank helyiségeiben előzetes házkutatás volt, majd ezt követően az államügyészségen tanácskozás kezdődött a foganatosítandó rendszabályok ügyében. Egyelőre csak úgy döntöttek, hogy megvárják a dolgok további alakulását.

A fizetéseképtelenné vált bank a tisztviselői szervezetek egyik legnagyobb pénztárate volt, amelynek mintegy 40-50000 ügyfele volt, valamennyien posta-, rendőr-, vasúti tisztviselők. A

banknak 12 fiókja van Berlinben. Az igazgatósági palota és a fiókok előtt a fizetéseképtelenség hírére óriási tömegek gyűltek össze s a betevők izgatottan követelték, hogy fizessék ki betéteiket. A bank néhány alkalmazottját tetteleg is bántalmazták, úgyhogy végül rendőri segítséget kellett hívni. Az egyes bankfiókok előtt még az esti órákban is tartott a csoportosulás. A tömegben megrázó jelenetek játszódtak le. A zuhogó eső ellenére senki sem mozdult a bankfiókok elől, az asszonyok kétségbeesetten jajveszékelték, hogy engedjék be őket a bankba, mert kell a pénz lakbérére és a gyerekek sem kaptak még otthon ebédet. A férfiak valamivel higgadtabbak voltak, az asszonyok kétségbeesése azonban később rajtuk is erőt vett.

Legelterjedtebb, legjobban bevezetett, hangnélküli, könnyűjárású gépirónok kedvence a masszív

ROYAL

írógépek.

Képviselő Mechanika

Rádiók nagy raktára

Halász Boriska, Tárgul-Mures

Keren Kajemet biztosok kérjük TISRI-AKCIÓ elszámolását.

Rádió, patefon, varrógép, lemez vétele nem kötelező!

Raktár: Neutrowot, Schaleko, Philips, Owin stb. rádiók. Hys-Muster, Columbia, Artifon, Nirona patefonok. Legújabb sláger lemezek.

„TECHNICA“ Cal. Reg. Ferdinand No. 33.

Kedvező fizetési feltételek

Ruhákat szintelenit, fest, tisztít 24 óra alatt Czink, Cluj

Csak h

Egykor, amikor alatt állott, a vár re volt osztva. Az a másik fele leng patak, mely a ketté, szolgált t államnak. Így XVII. század vég ros lengyelkézre rosrészek elneve van. Létezik ugy és egy „lengyel”

Balta Podolián azonban a bersz mannyóságokkal arábiával. Ezért hallani román sz tok, mint például bránzá” gykori baltai házbán; s wolechl”) meg a minden zsidó

S nem messze niák vannak, a tak, az asszony a káposztafők. kálbeszniek, ez nóhoz, ezzel ker ukránok között lunk, itt vannak raik, s úgy visel kor régen Pán S

A baltai zsidó kászt”. Más zs ebben van egés azonban Baltan tolja a pinkaszt, Igaz, hogy szint nek a temetőre része rég elsűp még megmaradt pott az irás. A is megkopasztott és ma csak a néha-néha arra.

Nagy oka van hanyagolták ezt építettek ugyan egy právoszláv közel, hogy az zsidótemetőt. Az is félnek a zsidó halottat visznek odébb van egy kább nagy kerül jen a templom

Toi

Az új temető, zik, szintén me néhány nemzed lett bővítve. An földdel toldottá res caddikokat hogy jelen legy Hétszer kerültél és csak ilyen r után adták át r olyan város, al nak, toldani ke temetőt.

De azért alig tegéssel teli na fárt, öreg zsidó szonyok kimem elsirják szívük siroknál. Azokból a rég a temetőn egy t egy testvér-sirk léke...

Beszélik, hog két fiatal tanító szerencsétlenek elégették a pia dók összegyűjtő ír hamuját és kis kriptaszerű hatalmas sirkö vetket gyakran len jel, ami fer ből.

Mussolini ismét fegyvercsörletelő beszédet tartott

„Rendelkezik már puskákkal és gépfegyverekkel” — mondotta nagyhangon a duce a fascisták felvonulásakor

Róma, nov. 1. Az Uj Kelet megemlékezett arról az ünnepről, ami Rómában zajlott le a fascista csapatok felvonulásának hetedik évfordulója alkalmával. Ezt az alkalmat Mussolini ismét megragadta ahhoz, hogy nyilatkozzon az aktuális kérdésekről. A felvonuló feketeingesek előtt Mussolini egy zászlókkal és virágokkal díszített tribünről nagy beszédet tartott, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Bizonyára olvastátok — mondotta Mussolini — felhívásomat, amelyben tudattam, hogy a fascista kurzus ma már olyan erős, hogy minden előre nem sejtett megpróbáltatásnak is helytáll. Azt üzenem az olasz népnek, hogy ez az igazság! Egészen fölösleges, hogy orozva, hátmögötti machinációkkal megbomlasszák azt a nagyszerű harmóniát, amely öfelségétől és a trónörökösötől le egészen a legutolsó karintiai faluig érődik. Aki mégis megkísérli, számoljon a legsúlyosabb retribúciókkal.

El szavaknál a tömeg lelkesen a magasba hajgálta kalapjait, a milícia fölémelte a bajoneteket és harsányan kiáltotta:

— Éljen a király! Éljen a duce! Éljen a fascizmus!

Kis szünet után Mussolini folytatta:

— Hét év munkája nem volt hiábavaló és mit jelent a szellem és erő felhalmozott komplexumával szemben a kevesek gyáva és perfid sugdolódzása, az olyan emberek intrikája, akiket 1922 októberében falhoz kellett volna állítani.

El szavaknál a feketeingesek egyhangúlag kiabálták:

— Halál rájuk!

Mussolini ezután beszédében rátért a párti verítéltre és ezeket mondotta:

— Míg a többi forradalmak az elmúlt hét év óta a bizonytalanság és szénilitás jeleit mutatják, a fascista forradalomnak

még mindig meg van a maga lökőereje, meg van a bátorsága, hogy hazaárulóknak golyót röpit a hátába. Ma hét év után nézettek a szemeim közzé — ma sokkal fiatalabbak, erősebbek és engesztelhetetlenebbek vagyunk, mint azelőtt. Itáliában ma a közmunkálatok tizezreit avatjuk fel összesen 4 milliárd lira értékben.

— Olyan munkálatok ezek, amelyekkel meg akarjuk erősíteni a nemzet hatalmát. Feketeingesek! Van egy instrumentum, amely nagyon szimpatikus volt előttek. Azt hiszem, megértitek, mire gondolok (kiáltások: az olombot!). Ezt az eszközt kissé belepte a por Elég lesz, ha kissé megtisztogatjátok, azonban ma, hét év után, ezen harci eszköz mellett rendelkeztek már puskákkal és gépfegyverekkel, amelyek segítségével nagy harcokat is meg lehet vívni. Azt hiszem, el fogunk tudni banni velük. Nem ígérek nektek könnyű jövődöt. A nyolcadik esztendő sem fogja hozni a boldogságot, minthogy a helyzet nemcsak a mi számunkra súlyos, hanem egész Európa és az egész világ számára. Azonban más országokkal és más népekkel szemben Itália képe olyan, amilyenre én formáltam, az én akaratom bélyege van ezen az országon és társadalmán. Ha holnap valaki felfelé való lendületünk békés ritmusát megzavarja akarván, ha valaki ezt a büszke egyiséget megtörni próbálná, akkor kövessétek az én hívásomat és masirozzatok utánam. Megteszitek? (Ekkor, mint egy torokból, harsant fel „Igenis megteszük!”) Elfogadom az igenlő választ és azt mondom, ezt az ígent nemcsak ti mondjátok, hanem az egész olasz nép:

Éljenek közben a duce mosolyogva leszállott a tribünről, hogy átmenjen a Palazzo Venetia erkélyére, ahonnan ismét erőteljesen lelkesített.

Az Óceán keresztül repülésének éposza

Szürke statisztika hősiességekéről, megdöbbentő kudarcokról és borzalmas katasztrófákról

Cluj-Kolozsvár, nov. 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Pár hónappal ezelőtt a romániai mozgósínházak műsorán kissé szokatlan című darab szerepelt. A darab címe: Wings, vagy a Szárnyas ember tragédiája. Két órán keresztül fantszátikusabbnál fantszátikusabb képekben pergett le a mozivásznon egy lap annak a harcnak a történetéből, amelyet az ember a levegő meghódításáért folytat.

A filmnek határozottan sikere volt, a repülőgépek még mindig újság és még mindig érdekes. Azóta megjelent a maga minden fantáziát túlszárnyaló valóságában a Zeppelin: Ugyanaz a Zeppelin, amely 287 óra alatt tette meg Newyorktól Newyorkig a föld körüli utat és a repülés problémája ismét aktuálisá vált. A külföldi lapok már-már külön repülő rovatot nyitnak és naponként közlik az újabb és újabb rekordteljesítményekről szóló beszámolókat. Ezek között a számok között hely jut azoknak is, akik életüket vesztették el a levegő meghódításáért folytatott harcok során.

Park Szálloda

Timisoara-Temesvár Strada Gare (Vasut-ucca) 2. sz. - Telefon 7-50

BÉRIÓ: **Burger Lajos**

A pályaudvar közvetlen közelében a modern követelményeknek teljesen átalakított

Park Szálloda

az összes reggeli, erdélyi és bánáti nagykeverkedők, kereskedők és utazók találkozó helye. Csáládi kényelemmel berendezett, kifogástalan, tiszta szobák, fürdőszobák, szobák, elsőrendű étterem, interurban telefon, fodrász műhely, Safe és stb.

Mérsékelt, alacsony árak! Pontos kiszolgálás!

Egy fejezet az óceán-repülések történetéből

Egyik legutóbbi statisztikai kimutatás például 1927-ig visszamenőleg részletes adatokat közöl az Atlanti-óceánátrepülésére történt kísérletekről. Számok és nevek sorakoznak egymásmellette az ember első pillanatban szinte nem is hinné, hogy ezek a kétsorban összesírt adatok nem is olyan rég még világszenzációk voltak, amelyekről heteken keresztül cikkezett a világsajtó. Több eredménytelen kísérlet után 1927 májusában Lindberg neve nyitja meg az óceán-repülések hosszú sorát. Ez egyúttal az első eredményes kísérlet az óceán átrepülésére. A megtett ut Newyork — Le Bourget. Egy hónappal rá, júniusban már Chamberlain és Lewin végznek a németországi Cottbusba kényszerleszállást. Ugyanaz év júliusában Bird kapitány időben rekordot állít fel a Newyorktól Ver-Sur-Merig terjedő útjával. Bird az európai partoktól 200 méter távolságban azonban kényszerleszállást végz. Októberben Costes Le Brix „Kék Madár” nevezetű aeroplánja végzi a következő sikeres óceánrepülést és egyben a befutott távolságok tekintetében beállítják a világrekordot. 1928 júniusában szerepel az első női óceánrepülő: Miss Ehrhardt személyében, aki a Newyorktól Angliáig terjedő légi utat tette meg sikerrel. Végül 1928 augusztusában Koehl kapitánynak sikerült az Írország és Kanada közötti légiutal az első Európából Amerikába terjedő utat repülőgépen megtenni.

Kudarcok — halottak

Azok, akik életüket vesztették az óceán átrepüléséért folytatott küzdelemben külön fejezetet kaptak ebben a statisztikában. Sokan vannak. 1927-ben az Osieau Blanc tünik el Nungesser és Coli francia pilótákkal. Ezt követi a „Saint Raphael” létmotoros, amelynek egyik utasa Wertheim Löwenstein hercegnő volt. Az el-

Közeledik november

20

Vett már

zsidó korházsorsjegyet

?

a zsidó korházsorsjegyek huzásának napja, amikor több mint 2000 nyeremény és közel három millió lei kerül kisorsolásra.

Ha még nem vett siessen, hogy el ne szalassza szerencsését.

Egy sorsjegy ára 100 lei
Kapható minden trafikban, jobb üzletben, bankban és ügynököknél.

Konkurs

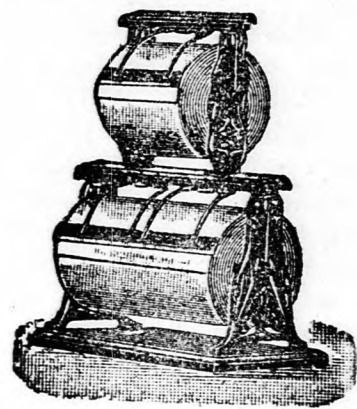
Die isr. Cultusgemeind zu Alba-Julia sucht einen „שוחט ובודק” der zugleich vorzüglicher „כותב וקורא” sein soll.

Reflectanten wollen ihre Offerte, versehen mit Abschriften der „קבלות” und „זעוני” sein über bisherige strengreligiöse Lebensführung und bisheriges Wirken netst Angabe des Alters, des Familienstandes und der Gehaltsansprüche, ehestens an gefertigten Vorstand einssenden. Der Posten ist sofort zu besetzen.

Alba-Julia, 30 Okt. 1929.

Ernster Géza
Secretär.

Fuchs Nándor
Präses.

Hengerpapírgyártó

cégnomással

Bernh.

BOROS

Cluj-Kolozsvár

Karácsonyi szezonra

való szükségletét már

most rendelje meg

Zongora occasio!

Tul halmozott rakat folytán hallatlanul olcsó árak!

Sternberg I. Oradea, zongora nagyáruházban.

IRÓK

Delelőn.

(tünő bonviván van oldalon ve tag-égban, szl lecsuszásokban Béla apró fej a mozzanatoz tékelenekkel ő sietére sor hogy az em életben. Apró gyokká nőnek viszik előre, na, vagy Tompa Béla cel, nincsené latszik belőle a jassos kedt külön helyet ben. Nagyon könyv. Irója hazyra, aki k az akadémián ban készült é barátja volt é ren ringatta a ez elmondja, volna! Meany ha mint pa nézhetném e at nem tartj peszimizistiku szerű élmény számára, ami tánciskolában zonyára volta lem nyomán, örömlőknek é sikerét. A köv volul benne egyénisége. Le

Leodor H

Tamuz 20 án a modern cion Herál Tivadar alkalmából a k kniréje emlé gyűjtötte mi azok Herál j irásikban. A Nordau emlék részét, Achad esszéjét, Siegm Herzról és ide részét magána foglalják el. amely alkalmas kidomborodjék élete. A mű sz különösen olya nagy művét, tatják be, a t székhelyeit. A gyönyörű költe könyv ára mi hető az Uj Ke

Móricz Zsig

Az Atheneum aligha indulna mezők-nél, M u regényénél dőbb, erőteljese tással. Móricz Z hatalmas fölfel törekszik a trag adási módja m nedik drámaivá író Móricz Zsig Móricz Zsigmon mezők meséjén fokozott igalmá delmeivel ezért Kün a pusztán daeos, erős mag gyilkosa? Vétel avagy vagonra talán szerelemfé elcsábította? So regényben, bel küzdelmeibe, c tudunk eligazod hisszük, hogy a feláldozza maga vesse férjét. Az feszültségében gyilkos mégis o egész fonalat írá gény összev ala ki őlt a forró m kesen, olyan len riez Zsigmond, vánvalóan egyik gyar regénysiker

IRÓK ÉS IRÁSOK

Deielőn. (Írta: Tompa Béla.) A kitűnő bonviván, „Deielőn“ címmel, nyolcvan oldalon vet visszapillantást egy viszonylagban, szinpadai sikerekben és szerelmi lecsuszásokban gazdag élet derekáról. Tompa Béla apró fejezetekben számol be azokról a mozzanatoiról, amik számunkra jelentélteleneknek látszanak, amik azonban az ő életére sorsdöntők voltak. Így látjuk, hogy az ember mit tart fontosnak az életben. Apró kis jelentéltelenségek nagyokká nőnek, az embert valóban ilyesmik viszik előre, vagy gátolják, biztatást adnak, vagy lesújtják. Az életben, amit Tompa Béla tetszetős könyvében lekiacskol, nincsenek nagy emóciók, de kihallatszik belőle az a kedves, bánatos humor, a passzív kedvesség, ami Tompa Béla életében helyet biztosított a színművészetben. Nagyon kedves fejezettel indul a könyv. Írója visszaemlékszik az öreg Ujhazra, aki később tanár volt ugyanazon az akadémián, ahol az öreg Tompa titokban készült pályájára. Ujház a család barátja volt és mint pályásgyereket, gyakran ringatta a térdén Tompa Béla-t. Mikor ezt elmondja, hozzátézi: „Bár leejtett volna! Mennyivel szebb volna számomra, ha mint pajzán szellem, a másvilágról nézhetném a forgó sárgolyót!“ Csakhogy ezt nem tartjuk komoly óhajnak, ezt a pesszimistikus elbusulást. Bizonyaranszerű élmény volt a humorista Tompa számára, amikor meg kellett forgatnia a tánciskolában „ausschuss“ hölgyeket, bizonyára voltak megindító órái a jégszerű nyomán, boldogan örülhetett az apai örömlőknek és nem sajnálhatja sok-sok sikerét. A könyv derűs és szomorú, végigvonul benne egy józú művész kedves egyénisége. Lebilincselő és érdekes. (sz. i.)

Leodor Herzl emlékkönyve. 5689. Tíz évvel ezelőtt, huszonöt éve múlt el, hogy a modern zionista mozgalom megalapítója, Herzl Tivadar megszünt elni. Ebből az alkalomból a zionista világszervezet ekukitése emlékkönyvet adott ki. Össze-gyűjtötte mindazoknak írását legjavát, akik Herzl jellemzésére világítottak rá írásukban. A könyvben találjuk Max Nordau emlékbeszédét egy gyönyörű részét, Achad Haamnak egy pompás esszéjét, Siegmund Kasznelson értekezését Herzl-ről és ideáljairól. A könyv második részét magának Herzlnek jellemző írásai foglalják el. Csupa olyan szemelvény, amely alkalmas arra, hogy az utókorban kidomborodjék a nagy vezér örökkévaló léte. A mű számos tényképet is felölel, különösen olyanokat, amik Herzl Tivadar nagy művét, a Palesztina-munkát mutatják be, a telepítést és a szellemi élet székhelyeit. A könyvet Izrael Zangvill gyönyörű költeménye zárja be. A díszes könyv ára mindössze 90 lej és beszerezhető az Új Kelet könyvosztályánál.

Móricz Zsigmond: Forró mezők. Az Atheneum Könyvtár új sorozata aligha indulhatott volna meg a Forró mezők-nél, Móricz Zsigmond hatalmas új regényénél liktetőbb, élettől duzzadóbb, erőteljesebb és elevenebb írói alkotással. Móricz Zsigmond írói pályájának hatalmas fölfelé ivelésében mindjobban törekedik a tragikus mélységek felé, előadói módja mind erőteljesebben elevenedik drámaivá. Nyilvánvalóan a dráma-író Móricz Zsigmond hat így a regényíró Móricz Zsigmondra. Új regénye, a Forró mezők meséjének mesteri felépítésével, fokozott igalmával és hatalmas lelki küzdelmeivel ezért kábitja el az olvasót. Kézen a pusztán meggyilkolnak egy férfit, dacos, erős magyar urat; vajjon ki lehet gyilkosa? Vetélytárs-e, hűtlen felesége, avagy vagyona éhes rokon, haragos bére, talán szerelemföltérő férj, akinek asszonyát elcsábította? Sorsok kavarodnak ebben a regényben, belelátunk az élet viharos küzdelmeibe, csak a titkos bűnön nem tudunk eligazodni. Amikor már-már azt hisszük, hogy az asszony a gyilkos, ő is feláldozza magát, hogy az elmulásba kövesse férjét. Az utolsó mondatok dübörgő feszültségében derül csak ki, hogy a gyilkos mégis csak az, aki a cselekmény egész fonalát irányítja, kiemelkedve a regény összes alakjai közül. Ki a gyilkos, ki őlt a forró mezőkön, ezt olyan érdekesen, olyan lenyűgözően mondja el Móricz Zsigmond, hogy a Forró mezők nyilvánvalóan egyike lesz a legnagyobb magyar regénysikereknek.

Szélben, esőben és hóban: NIVEA-CREME

Szél, hideg és nedvesség állandóan elvonnak az Ön bőrtől oly fontos anyagokat, amelyek hiánya az időelőtti ráncokképződést okozhatja. Bőrének azonban szabad levegőre, ápolásra van szüksége. A Nivea-Creme az egyetlen, amely bőrt az időjárás kellemetlen hatásaitól megóvjaa. Csak a Nivea-Creme tartalmaz eucerintet: ez megvédi a gyenge bőrt a kiszáradástól és megakadályozza a korai ráncokképződést. A késő őregségi megőrizheti fiatalos külsejét a naponkénti Nivea-Creme használatával által.

Dobozok Leti 10.-, 16.-, 34.-, 72.- | Tubusok Leti 30.- és 45.-
Emil Ziegler, Braşov-Brassó, Vasut-uca 43

Kolozsvár volt vízvezetéki igazgatója beismerte az egy millió sikkasztást

Cluj-Kolozsvár, november 1. (Az Új Kelet tudósítójától). Dr. Dunca vizsgálóbíró folytatja a vizsgálatot Savu volt kolozsvári vízvezetéki igazgató ügyében, akit ismeretesen azzal vádolnak, hogy kétmillió lej elcsikkasztott a város vagyónából. Ma délelőtt Roata mérnököt, a városi villamosművek volt igazgatóját hallgatta ki a vizsgálóbíró a kölcsönrel kapcsolatban, amelyet Savu a vízművek számára felvett. A vizsgálóbíró megkérdezte Roatát, hogy igaz-e az, hogy a kölcsön megkötése alkalmával Savu egy aranyórát és arany cigarettatárcát ajándékozott

Roatának. Roata a kérdésre tagadó választ adott. Az eddigi vizsgálat során, hír szerint, olyan adatok merültek fel, amelyek minden kétséget kizáróan, Savu bűnösege mellett szólnak. Savu nem tudta magát tisztázni eddig a vádak alól, sőt hír szerint, beismerte azt, hogy egy millió lej valóban elköltött a város vagyónából, de felvilágosítást akar adni arra vonatkozólag, hogyan költötte ő el ezt az összeget. Nincs kizárva, hogy Savu vallomásai nagy meglepetéseket fognak hozni.

Filozófiai tanulmányt írt

Bergson, Buster Keatonról és Chaplinról, amelyet külön fejezetként iktat be „A nevetés“ legújabb kiadásába

Páris, november 1. Annak ellenére, hogy Párisban és az egész világon egyre nőtt a híre, terjednek el Henry Bergson egészségi állapotáról — az agg tudós, aki hónapok óta el sem hagyta ágyát, most is sokat dolgozik és bölcs nyugalommal s türelemmel fogadja a szenvedéseket, amelyeket a betegség ráró.

Bergson családjának egyik tagjától sikerült megtudnom azt is, hogy az Elan vital elméletének mestere. A nevetés új kiadását készíti elő, amely alighanem még ez év végére megjelenik. Bergson hetvenedik születésnapjára összes műveinek revideált s bővített kiadását tervezik és a franciák nagy filozófusa mindegyik könyvével külön-külön a szeretettel foglalkozik most, mintegy rendbehozván földi hagyatékát, mielőtt elindul innen hosszú és messzi utazására.

Érdekes, hogy a Le Rire-t külön fejezettel gazdagítja Bergson, amennyiben alapos, szívesen dokumentált tanulmányt írt a mozirol, különös tekintettel a mozi komikumára, amely új műfajt jelent a nevetető művészetek nonában.

A kinematográf komikai erejének s eljárásának analízisében kívül bőven foglalkozik majd az új fejezet az egyes közismert mozi-humoristákkal is. Így első sorban karakterizálja az essay Chaplin, Harold Lloyd és Buster Keaton művészetét. A legnagyobb figyelmet Keatonnak szentelte Bergson; talán arra való tekintettel, hogy ez a komikus esztendőnk során át alapos, megfontolt, lassu munkával nevelte magát a művészetére, miután éppen bergsoni alapon igyekezett megérteni a nevetetés rugóit és okait-módjait.

Gyógyítható-e a rák belső kezeléssel?

Sok országban nagynevű tudósok négyüjtést indítottak, hogy nagyobb mennyiségű rádium legyen beszerezhető, mert a rák elleni harcban a legbiztosabb fegyver a sebész kése, a röntgen és a rádium. A ráknak belső szereklrel való kezelésénél ezideig nem értek el semmiféle eredményt. Annál nagyobb csodálkozást váltott ki az, hogy egyesek tisztára belgyógyászati kezeléssel igyekeznek a rákbetegséget leküzdeni. Nem lehet egyelőre az eljárás felett megfélelő kritikát gyakorolni, mert ez csak akkor volna lehetséges, ha megfelelő méreteken kipróbálnak ezt az új eljárást, mely valamilyen kétféle por és bizonyos terpentin-cseppek beviteléből áll. Ez azonban már csak amiatt sem lehetséges, mert feltalálójuk nem volt hajlandó gyógyszer összeállítását közölni, ami pedig annál kevésbé érthető, mert ha az igaz, amit a feltaláló szeréről állít, hogy a rákot gyógyítani tudja, akkor a medicinában olyan eredményt érhetne el, amilyenben eddig talán egy orvosnak sem volt része. A feltaláló igen furcsa feltételeket állít fel, amelyek mellett találmányát elárulja. Csak abban az esetben hajlandó

szerének az összeállítását elárulni, ha előbb anyagilag garantálják számára egy nemzetközi rákgyógyító intézet létesítését, melynek orvosait aztán kiképezni szerének használatára. Nem lehet ezt a követelést egészen szerénynek tartani, mert valószínűleg minden különösebb kiképzés nélkül is tudja minden orvos, hogyan kell betegeknek porokat beadni. Az ilyen természetű szer kipróbálására minden nyilvános gyógyintézetben mód van. Azért egyelőre az orvosok lemondanak a nagy feltaláló szeréről és tovább ajánlják a rádiumos kezelést, amely még mindig több eredménnyel bíztat.

Nr. 1843/929.

Árverési hirdetés

Alulírott közjegyző közbejöttével, késedelmes vevő kárára 126 darab eredeti művészi festmény, kikiáltási áron alul is, el lesz árverozve a Grätz műkereskedés Piata Unirii 8. sz. alatti üzlethelyiségben 1929 november 2-án, szombaton d. u. fél 5 órai kezdettel.

Dr. Cosma, notar public.

Megnyílt!

CLUJ
Str. Memorandului 2.
(Fő-ter sarkán)

Confectio R. T.

NŐI

Gyári árak!

télikabátok, szőrmebundák, selyem és szövet ruhák. Leányka- és fiú ruhák, nagy raktára!

Megnyílt!

Tárgu-Mureş
Piata Reg. Ferdinand 41
(Főter)

Gyári árak!

és fiú ruhák,

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12
Az Új Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportjának vasárnapi emléktüntetést tartott. A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportjának vasárnapi emléktüntetést tartott. A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportjának vasárnapi emléktüntetést tartott. A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportjának vasárnapi emléktüntetést tartott.

— Szülő Gézát hazaurulás címén tartóztatták le. Prágából jelentik: Szülő Géza magyar keresztényszocialista képviselő ellen a pozsonyi ügyészség hazaurulás és kémkedés miatt vádat emelt. A letartóztatásban levő képviselővel szemben emelt vád ügyében házkutatást tartottak Eperjesen Fabry evangélikus lelkésznel és Rosenberg ügyvéddel.

— Új politikai folyóirat indul Prágában. Prágából jelentik: A Politikai Tudományok Szabadiskolájának kiadásában közlekedő új folyóirat indul meg a cseh fővárosban.

— A Graf Zeppelin felkészült északsarkra utazásra. Berlinből jelentik: A Graf Zeppelin északsarkra utazásra sikerült személyzetet összeállítani. Az északsarkra utazás előkészületei próbautazás időpontját még véglegesen nem állapították meg.

— Macdonald Londonba érkezett. Londonból jelentik: Macdonald miniszterelnök megérkezett Liverpoolba s onnan azonnal folytatta útját a főváros felé, ahová délelben megérkezett.

— Vasuti szerencsétlenség Ecuadorban. Buenos-Ayrestől jelentik: Ecuadorban, Guayaquil közelében vasuti szerencsétlenség következtében tizenöt ember életét veszítette.

— Kommunista tüntetések Frankfurtban. Berlinből jelentik: Frankfurtban kommunista tüntetések voltak. A karhatalom szétkergette a tömeget. Számos le-tartóztatás történt.

— A Mizrahi Szatmáron naggyűlés keretében népelel meg a Balfour deklaráció évfordulóját. Szatmárról jelentik: A Balfour deklaráció tizenegyedik évfordulója alkalmából a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság hatalmas szervezete, a Mizrahi, vasárnap Szatmáron naggyűlést rendez, amelynek keretében a Balfour deklaráció történelmi jelentőségén kívül a szónokok a legújabb palesztinai eseményekkel is foglalkozni fognak. A nagyváradi központ részéről a naggyűlésen Wasserstrom Sándor és Ráth Efrájim fognak beszélni.

— Stockerauban vér nélkül mult el a konfliktus. Bécsből jelentik: A stockeraui incidensek feletti döntést a fővárosba utalták az illetékes tányezők elé. Stockerauban az igazalom órái vérontás nélkül elmúltak s a katonai karhatalmat mára már el is vezényelték rendes garnizonjaiba. A városban hétfőig az oda összpontosított csendőrség még ott marad, majd ezek is kivonulnak.

— Nem tanult repülni, mégis simán leszállt. Newyorkból jelentik: Cincinnati-ban, Ohio államban, felszállt utassal egy pilóta. Fenn a levegőben bukfenek akart vetni a gépével, de kiesett belőle. Szerencsése volt, hogy ejtőernyőt kötött magára, amely kelő időben kinyílt, úgyhogy baj nélkül a földre ért. Utasa, mister Norman Curtice, ki teljeséggel nem értett a repüléshez, gyorsan belekapott a gép különböző fogantyúiba és hatalmába ejtette az erősen himbalódzó készüléket. Minden baj nélkül kormányozta lefelé a repülőgépet és simán szállt le. Amikor megkérdezték tőle, hogy hogyan is sikerült neki ez a bravur és voltaképpen mit csinált, őszintén felelte: „Igazán magam sem tudom“.

Gyomorsavtúltengés ellen Cigelka „István“ forrásvizet igyunk. Kérje mindezt. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrás románai vezérképviselete, Arinis, jud.kSálaj.

— A kolozsvári Ezra folyó hó 3-án, vasárnap délután pontosan 5 órakor a Zsidó Nemzeti Szövetség helyiségében (Str. Baron L. Pop 10.) rendes taggyűlést tart, amelyre ezuttal hívja meg az egyesület tagjait a vezetőség.

UJKELET

Hat évről 8 hónapra szállították le a gyulafehérvári sakter büntetését

Urechea professzor megállapította, hogy Berger Elkán tudatában van cselekedetének

Cluj-Kolozsvár, november 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári itéletábla...

Dr. Giurgiu János ügyvédek Berger elmé- állapotának megvizsgálását kérték. A sakter két hétig megfigyelés alatt állott...

Felebbezés folytán az ügy a kolozsvári itéletábla elé került, amely ma harmadik ízben tárgyalta a gyulafehérvári sakter ügyét.

Cámărășescu főügyész a legfőbb semmi-tőszékhez felebbezett a büncselekmény minősítése ellen.

Dinamitot adott fel postán a Szovjet. Berlinből jelentik: Rigai jelentés szerint a vámhivatal az orosz kereskedelmi konzulátus címére Oroszországból érkezett csomagot foglalt le...

Érelmeszesedést, légcsőhurutot legbiztosabban gyógyít Cigelka „Lajos” jódos forrásvíz. Kérje mindenütt. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrások románia vezérkésvelete, Ariniș, jud. Sălaj.

Villamoskarambol Berlinben. Berlinből jelentik: A Leipzigerstrasse és Maurerstrasse kereszteződésénél két villamos egymásba futott. A két kocsi összes ablakai betörték. Az utasok között pánik tört ki...

Fascista ellenes merénylet Luxemburgban. Brüsszeltől jelentik: A Luxemburgi Esch-ben fascista-ellenes merénylet történt. Ismeretlen tettes revolverrel többször belőtt Ciotti olasz alattvaló lakásába...

Hajókatasztrófia a Michigan-tavon. Newyorkból jelentik: A Michigan-tavon tegnap újabb hajókatasztrófia történt. Két gőzös, melyek egyike utasszállító volt, a ködben összeütközött...

Szép eredményei folyik Koizsváron a Keren Hajjeszód-akció. Jelentette már az Uj Kelet, hogy a Keren Hajjeszód jeruzsálemi direktoriuma az ideai Keren Hajjeszód-akció lefolytatására Erdélybe delegálta a tavalay is nálunk járt dr. Ottó Abeles, dr. Rahel Klompus és Zwi Levanon delegátusokat...

Féltár magyar vízumra jogosít a Duna Szövetség igazolványa, amely darabként 130 lejért kapható az Uj Kelet hivatalában. Az igazolvány tulajdonosa vízum nélkül is átlépheti a határt, mely esetben a vízum utólagosan Budapesten váltandó meg.

Egyre-másra ítéli el a kolozsvári hadbíróóság a bakákat verő őrmestereket

Egy őrmestert két hónapra egy másikat egy évi börtönre ítélték

Cluj-Kolozsvár, november 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mióta a parlamentben is szóvá merték tenni a már-már botrányosan elfajult katonaverések ügyét, a kolozsvári hadbíróóság előtt feltűnően elszaporodtak a hivatalos hatalommal való visszaélés ügyében beadott feljelentések száma...

össze a kaszárnyában tartozkodó katonák-ból, azonban közelebbi senki sem mert. Csak miután Gásteți Teodor a helyszínről elvonult merték Kovácsot eszméltre téríteni. A hadbíróási tárgyalásra számos tanut idéztek be. A hadbíroság két évi börtönbüntetést kért, a hadbíróóság azonban tekintetbe vette az enyhítő körülményeket és az őrmestert két hónapi börtönbüntetéssel sújtotta.

A másik nem kevésbé épületes eset a 24-ik gyalogezrednél játszódott le. Hőse Bán Ferenc napos őrmester. A rapos őrmesternek többek között az a hivatása, hogy a katonák élelmézéséről kellőképp gondoskodjon. Bán Ferenc napos őrmester azonban ezt a kötelességét feltűnő módon elhanyagolta. A hozzá beosztott katonák, amikor Bán őrmester volt napos, hiába várták a zupát és a kenyeret; az ebéd egyszerűen elmaradt. Délutáni órákban egy Szilágyi nevű kőzkatona vette megának azt a bátorságot, hogy az elmaradt ebéd ügyében egy különben igen alázatos és fegyvelemtudó hangon megszerveztett interpellációt terjesszen be a napos őrmesterhez. Ez a felszólítás azonban feltűnően heves emóciókat váltott ki Bán Ferencből. Egy kezejébe akadt fűzőkanállal nekiesett Szilágyinak és félholtra verte. A delegáció az elmúlt heten Kolozsváron kezdte meg munkáját. Dacára a nehéz gazdasági viszonyoknak, az akció már eddig is szép eredményeket ért el. Remélhető, hogy sikerülni fog, a nehézségek dacára is a tavalynál nagyobb eredményt elérni. A mostani akció során, amely a Jewish Agency égise alatt folyik, mindazokat a zsidókat be akarja vonni a Keren Hajjeszód a Palesztina-munkába, akik eddig bármily okból távoltartották magukat ezen ügy támogatásától.

Gásteți Teodor őrmesteri minőségben a nagyváradi tizenegyedik tüzelezrednél teljesített szolgálatot. Ugyanennél az ezrednél szolgált egy Kovács Ferenc nevű közlegény is, akinek közvetlen felebbvalója Gásteți Teodor volt. Kovács egy nap megbetegedett és ennek következtében pár napi szabadságot kapott, amelyet otthon szándékozott eltölteni. Még mielőtt elutazhatott volna, összetalálkozott az őrmesterével, aki meglepődve vette észre, hogy civilruhába öltözött. Kovács megmagyarázta, hogy szabadságra megy.

Vedd fel azonnal a katonaruhádat és itt maradsz — szölt rá az őrmester a katonára. Kovács felmutatta a szabadságlevelét és próbálta valahogy megmagyarázni az őrmesternek, hogy ennek alapján neki jogában van hazautazni. Az őrmester ez a felvilágosítás annyira kihozta sodrából, hogy öklével nekiesett a különben betegállományban lévő katonának s addig verte, míg ájultan el nem terült a földön. A dühöngő őrmester köré rövidesen egész szépszámu nézőközönség gyült.

Megépitik a Gibraltár alagutját. Madridból jelentik: A történelmi időkben Eszaknyugat Afrikát nem választotta el tengerszoros Spanyolországtól, hanem földnyelv kötötte össze a kettőt egymással. Jó ideje már, hogy megvan a szándék, helyreállítani az egykori szárazföldi utat, mégpedig olyképen, hogy alagutat furnak a gibraltári tengerszoros sziklafenekébe s ilymódon vasuti vágányokkal teszik lehetővé az európai és afrikai vasutak állandó csatlakozását. E gondolat megvalósítása óriási jelentőségű esemény volna észak-afrikai birtokaira való tekintettel nemcsak Spanyolországra nézve, hanem egész Európára, különösen pedig Franciaországra és Angliára, mint afrikai gyarmati hatalmakra nézve is. A Cadixban 1927-ben megtartott tudományos kongresszuson Pedro Jevenois spanyol alezredes bemutatta az alagutfürásra vonatkozólag kidolgozott terveit s egyértelmű helyeslést aratott vele. A tervet ezután a madridi középítési miniszter elé terjesztették, az hozzájárult megvalósításához, aminek az lett a következtetése, hogy a spanyol kormány elrendelte saját költségére a tekintetbe eső talajrétegek átvizsgálását s az alagut metszetének elkészítését. E munka végrehajtását bizottságra bízták, amelynek élén Luis la Pena, a földtani intézet igazgatója áll. A bizottság alelnöke Rafael de Buen, a mélytengeri kutatás szakembere. Október 5-én Tarifánál a tengerpart közelében fogtak hozzá az első nagy furáshoz. A földrétegek megismerésére szolgáló aknát 800 méter mélységig ássák le. Rövid idő múlva ehhez hasonló akna megásásához fognak a Gibraltár-szoros afrikai oldalán is.

Értesítés. A folyó évi október hó 21-ikére egybehívott közgyűlés határozatképtelenség miatt folyó hó 3-ika délután 3 órájára lett elhalasztva, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül lesz megtartva. Cluj, 1929 november 1. A „Poale Czedek“ Elnöksége.

Akinek a szív működése rendetlen, erőlködés nélkül ugy érhetnek el könnyű székletet, ha naponta reggel éhgyomorra megisznak egy kis pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet. Szívszakorvosok megállapították, hogy a Ferenc József viz sulyos billentyűhibák-nál is enyhén, biztosan és mindig kelle-mesen hat. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszer üzletekben kapható.

A Korunk novemberi száma. A Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk novemberi számának gazdag tartalmából a következő cikkeket emeljük ki: Dienes László: Az orosz szocialista tervgazdaság. Ligeti Ernő: A paradox Kolozsvár. Nádass József: A magyar falu válsága. Vas István: A polgárság lélektana. Haraszi Sándor: A magyar irodalom világnézetű kialakulása. Bárd Oszkár: Elcsélt katonák levelei. Gaál Gábor: Gyávák-e az erdélyi írók. Szép-irodalmi részében Palasovszky Ödön és amerikai Mihael Gold egy-egy elbeszélést találja az olvasó. A Kulturkrónika és Szemle részben ezeken kívül még husz különböző kisebb cikk foglal helyet Papp József, Gyomai Imre, Gró Lajos, Nádass József, Turnowszky Sándor, Wágner György, Haraszi Sándor, Fábry Zoltán és mások tollából. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félévre 460, negyed-évre 250 lei. Mutatványszámot ingven küld a Korunk kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár, Str. Regala 16.

Hodzsza Milán le akarja szerezni a felvidéki egyesült magyar pártokat. Prágából jelentik: A Cesko Slovo információja szerint Hodzsza Milán miniszter azon fáradozik, hogy a kormány többség elérése érdekében az ellenzéki magartartás felhagyására bírja a felvidéki egyesült magyar pártok törvényhozó testületi tagjait.

Ünnepélyesség nélkül fog lezajlani az olasz király vatikáni látogatása. Rómából jelentik: A lapok beavartott helyről azt az értesítést kapták, hogy a király látogatása a Vatikánban az eddigi tervektől eltérően mentes lesz a nagyobb ünnepélyességtől, inkább szigorúan bizalmas jellegű lesz. A pápa az olasz uralkodó látogatását januárban adja vissza szintén bizalmas jellegű látogatás keretében.

Virág Lajos zsidó dalestélyei. Virág Lajos, az országszerte ismert baritonista, Erdély több városában a Keren Kajemet javára zsidó dalestélyeket fog adni. Az estélyek műsora végig zsidó darabokból állanak: héber ariák, kortörténeti dalok, jiddis népdalok és nagy zsidó komponisták alkotásait fogja Virág Lajos előadni. Enekelni fogja Löwow híres dalát: Ich bin mir a Chessedit, továbbá a híres Somér Jiszrael című dalt és „Die Alte Kasche“ című régi jiddis nótát. Ezenkívül Rubinstein kompozíciókat fog előadni, sőt egy Meierbeer dalt is. Kimagasló része lesz előadásának a „kántorális dalok“ c. ciklusa. A népszerű énekes előadásai iránt Erdély városában nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Curtiust véglegesítik a német külügyminiszteri állásban. Berlinből jelentik: A német néppárt parlamenti frakciójának ülésén állást foglaltak Curtius gazdasági miniszternek, mint birodalmi külügyminiszternek véglegesítése mellett. A párt ennek megtörténtekor a gazdasági minisztérium betöltésére meg-ejti jelölését.

Két francia pilóta elérte a Szahara-sivatagot. Párisból jelentik: Nimesben felfogott szikratávirati jelentés szerint Ailly és Reginensi pilóták észak-déli irányban egyhuzamban átrepülték a Szahara-sivatagot és elérték a Niger folyó partvidékét, ahol leszállottak.

Elsülődt egy hajó az Azovi-tengeren. Moszkvából jelentik: Az Azovi-tengeren, Berdjansktól délre egy utasszállító gőzös a viharban elsülődt. Utasai közül huszonhárman hiányzanak, a többit kimentették.

Színház

A MAGYAR SZÍNHÁZ Szombaton este 9 óra cán. (Ujdonság színházi évad A Vigaszínház 6. Premierbilet 1

Vasárnap délután fél mozihelyárakkal vette-ujdonság, tegh Bébilve, S. Bélával, Ház 40, 30, 20 és

Vasárnap délután fél asszony. (Opera Szorozatszám 83 Vasárnap este 9 óra gyel Irén ve helyárakkal. N. Sorozatszám 8

Hétfőn este fél 9 óra cán. (Ujdonság 13. szám. A. Kedden este fél 9 óra cán. (3-adszor Sorozatszám 8

Szerdán este fél 9 óra cán. (4-edszer C. Sorozatszám

A MAGYAR MOZI Szombaton 2-án 3 óra Vera Mircesv

dráma 10

Maria Jacobin (8 felvonásos rry Liedke.) főtárs előadás áruk: 30, 20

Vasárnap 3-án d. és 10 leies k (Izgalmas ká Harry Piel.)

CORSO-FILMS Szombat 5, 7, 9 tükre. Nagy Főszerzők Baps kit a S zönség.

Vasárnap 3, 5, 7, Hétfőn 5, 7, 9 óra lin és Betty Szenzációs vi

nal és burles Kedd 5, 7, 9 óra Balfour a ka

Szerda 5, 7, 9 Betty Balfou

SELE Szombat Moszkvai D'Eeon leg szerepekben és Eszterház

Vasárnap Moszkva Hétfő Sofför kisza repben Mad

Kedd Sofför kisza

URAN Szombat Éjfél Te kalandjai, h

híradó. Vasárnap Éjfél t Hétfő Kiköt, a ha megható dr

ből főszer legnagyonb Kedd Második h

Advertisement for Fortuna magazine, mentioning 'Társaságbeli úri asszony házasságkövetítő irodája (FORTUNA) Oradea Reg. Ferdinand 55d.'

Large advertisement for 'Baby pouder-crem és szappan csak Höfer legyen' with decorative border.

A színház Ma este van premierje! Ige ható már a jezt budapesti szinh- jának, a Vigaszín ságának, a „Ké felvonásos, 5 k nak lesz a bem esti előadásra n kapni azok biz keddi, vagy sz

Hoinap: Gy asszony, Régi holnap a magy három óraker kapitány“ néps nagysikerű ope kerül sairre (Kondor Ibolyé

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton este 9 órákor: Két lány az utcán. (Ujdonság, először. A budapesti színházi évad legnagyobb szenzációja. A Vigszínház óriási sikerű ujdonsága. Premierbérlet 11. szám, Sorozatszám 81.)
 Vasárnap délután fél 3 órákor nagyon olcsó mozihelyárrakkal: Gyurkovics-fiúk. (Operette-ujdonság, Kondor Ibolyával, Betegh Bébivel, Solthy Györggyel, Tompa Bélával, Ihász Aladárral. Helyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 82.)
 Vasárnap délután fél 6 órákor: Szőkik az asszony. (Operette-ujdonság, 11-edszer. Sorozatszám 83.)
 Vasárnap este 9 órákor: Régi nyár. (Lengyel Irén vendégjátékával. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 12. szám. C. Sorozatszám 84.)
 Hétfőn este fél 9 órákor: Két lány az utcán. (Ujdonság, 2-odszer. Napi bérlet 13. szám, A. Sorozatszám 85.)
 Kedden este fél 9 órákor: Két lány az utcán. (3-adszor. Napi bérlet 13. szám, Sorozatszám 86.)
 Szerdán este fél 9 órákor: Két lány az utcán. (4-edszer. Napi bérlet 13. szám, C. Sorozatszám 87.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szombaton 2-án 3 órákor és 5^{1/2} órákor. I. Vera Miroseva bünei. (Izgalmas orosz dráma 10 felvonásban Főszereplő: Maria Jacobini.) II. Szerelmem a hóban. (8 felvonásos vígjáték Főszereplő: Harry Liedke.) III. Pótképek. (Két és félórás előadások. Kettős műsor. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.)
 Vasárnap 3-án d. e. 11 órákor matiné 15 és 10 lei-es helyárrakkal. Felhők felett. (Izgalmas kalandor történet Főszereplő: Harry Piel.)

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombat 5, 7, 9 órákor Premier, Titkok tükre. Nagy rendezésű bűnügyi film. Főszereplők Felicitas Marten és Fritz Baps kit a Spion filmből ismer a közönség.
 Vasárnap 5, 7, 9 órákor Titkok tükre.
 Hétfőn 5, 7, 9 órákor Premier! Syd Chaplin és Betty Balfour a kabaréban. Szenzációs vígjáték. Előjáték Ufa journal és burleszk.
 Kedd 5, 7, 9 órákor Syd Chaplin és Betty Balfour a kabaréban.
 Szerda 5, 7, 9 órákor Syd Chaplin és Betty Balfour a kabaréban.

SELECT-MOZGÓ:

Szombat Moszkvai kémmő premier Márki D'Eoon legendás lovag kalandjai, főszerepekben Liane Haid, Fritz Kortner és Eszterházy Agnes
 Vasárnap Moszkvai kémmő utoljára
 Hétfő Sofför kiszasszony, bájos vígjáték, főszerepekben Mady Christians, Lotte Loring
 Kedd Sofför kiszasszony

URANIA-MOZGÓ:

Szombat Éjféle Taxi Harry Piel szenzációs kalandjai, műsoron kívül a legújabb híradó.
 Vasárnap Éjféle taxi utoljára
 Hétfő Kiköt, a hajó (Második haza) mélyen megható dráma az menekültek életéből főszerepekben Rudolf Schillkraut a legnagyobb tragikus színésze Amerikának
 Kedd Második haza (Kiköt a hajó)

A színházi iroda közleményei

Ma este van a „Két lány az utcán” premierje! Igen korlátozott számban kapható már a jegyek a ma esti előadásra. A budapesti színházi évadnak nagy szenzációjának, a Vigszínház hatalmas sikerű ujdonságának, a „Két lány az utcán” című 3 felvonásos, 5 képre osztott új színjátékának lesz a bemutatás előadása. A kik a ma esti előadásra már nem tudnak jó jegyet kapni azok bizsitosítsák már most a hétfői, keddi, vagy szerdai előadásra.

Holnap: Gyurkovics fiúk, Szőkik az asszony, Régi nyár. Három előadás lesz holnap a magyar színházban. Délután fél-három órákor Farkas Imrének, a „Nótás kapitány” népszerű szerzőjének legújabb, nagyszerű operettje, a „Gyurkovics fiúk” kerül színre egyszerű szereposztásban (Kondor Ibolyával, Betegh Bébivel, Solthy

Az indiszpozíció kezdődik

Az időjárás megváltozásával egyidejűleg megkezdődnek a fájdalmak és a gyengélkedések. Az artritisben szenvedők és általában azok, akik érzékenyek a hőmérséklet változása iránt, egész testükben abnormális érzeteket vesznek észre, amelyek az ízületekben, az izmokban heves fájdalmakban, ideges fejfájásban, a végtagok fázásában stb. nyilvánul meg.

Ezt a gyengélkedést megelőzendő és megszüntendő, föltétlenül szükséges, hogy Urodonált szedjünk, a hűgysav kiténő oldószerét, amely felvértezi a szervezetet a súlyosabb komplikációk ellen.

URODONAL

legyőzi a reumatizmust és feloldja a hűgysavat

Kapható gyógyszerárakban és drogueriakban. Stab. „Chatelain” Paris. Romániai vezérképviselő: Drogueria Standard, București, Strada Zorilor 2.

Györggyel, Tompa Bélával, Ihász Aladárral). Ezt az előadást nagyon olcsó, mozihelyárrakkal tartják meg. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lei. Félhat órákor az idei évad óriási sikerű operette-ujdonságának, a Szőkik az asszony-nak előadása van műsorra tűzve. Este 9-kor pedig a „Régi nyár” kerül színre rendes helyárrakkal bérletfolyamban a közönség dédelgetett kedvencének, Lengyel Irénnek vendégjátékával.

Diákszerelmem. Nagy estéje lesz jövő hét csütörtöki napján a magyar színháznak. Hónapokig tartó gondos, minden erőt megfeszítő előkészületek után a jövő hét csütörtöki estélyére tűzték azt az operette-revüt, amelyet az idei évad nagy bombájának tart a színház. A „Diákszerelmem” káprázatosabb, mulatságosabb, ötletesebb és változatosabb a „Miss Ameriká”-nál is. A „Diákszerelmem” kiállítására egész vagonot költött a színház. Új díszletek, új toillettek, csupa ragyogás! 24 görli, 12 boy egészíti ki a színház rendes személyzetét. Brilláns szereposztás! A legmodernebb táncok! Csupa slágerszám! Nem szabad elfelejteni ezt a dátumot: November 7 csütörtök. Ezen az estén lesz a „Diákszerelmem” premierje.

Ma utoljára: Vera Mirceva bünei és Mikor a feleséged sportol. Óriási sikere van a Magyar Színház új mozi-műsorának, mely ma utoljára látható. Marie Jacobini lábba ejti a közönséget a „Vera Mirceva bünei” című 10 felvonásos hatalmas drámában. Fergeteges kacagás kíséri a „Mikor a feleséged sportol” című 8 felvonásos vígjáték ötletes jeleneteit. Előadás ma szombaton 3-kor és félhat órákor. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.

Holnap d. e. 11 órákor: Levegő kalózái: Harry Piellel, 15 és 10 lejes helyárrakkal. Brilláns műsora lesz hol-

nap d. e. 11 órákor a Magyar Színház matinéjának. „A levegő kalózái” című izgalmas kalandor történet a fénypontja ennek a matinének, a főszerepekben Harry Piellel. Helyárak: 15 és 10 lej.

Hétfőtől nagy premiér a Magyar Színházban. A Magyar Színház mozija hétfőn ritka érdekességű gyönyörű premiérral szolgál a közönségnek. Az európai mozik egyik leghíresebb, Kolozsvárott még sohasem adott filmujdonsága, a „Zsaroló” fog bemutatásra kerülni. Hallatlanul izgalmas érdekfeszítő modern társadalmi dráma. Mellette egy 8 felvonásos „Malek”-kép fogja szórakoztatni a közönséget. Helyárak rendesek maradnak: 30, 20 és 10 lej.

Hölgyeim! Uraim! Szenzáció!

Csodaszép, fess bécsi velour, nyul szőr és filmmodellek óriási választékban feltűnőolcsó árban árusít az **Ideal** női kalapüzem Cstj, Cal. Regelo Ferdinand 8 szám Férfi és női kalapok festése, alakítása a legújabb modellek szerint 48 óra alatt gyári árban készülnek. — Tonny sapka nagy választékban

Az uri közönség

kedvenc találkozó helye a

GROSZ-FÉLE

בשר ורוח עֵתֶרֶם

ORADEA

Zöldfa utca 10. szám.

TIMIȘOARA

Lloyd-sor 11. szám.

Lakodalmak és bankettek rendezését elvállalom. Valódi palesztinai borok eladási helye.

SPORT

Haggibbor—KMSC. A bajnokság egyik igen érdekes mérkőzése kerül vasárnap eldöntésre. Két veretlen csapat, a Haggibbor és KMSC fognak küzdeni a bajnoki pontokért. Ez a küzdelem kemény és nehéz lesz, de a két klub tradíciójának megfelelően remélhetőleg fair is. A papirforma alapján a Haggibbor volna a favorit — a CFR-en átszámítva, — de a papirforma nem mindig szokott beválni. Érdekessége a mérkőzésnek, hogy két kiváló halvesor fog küzdeni egymással, a küzdelmet tehát az fogja eldönteni, hogy melyik védelmet állítja az ellenfél nagyobb próba elé. Itt a KMSC látszik fölényben levőnek, mert közvetlen védelme erősebb, mint a Haggibboré. A Haggibbor futballszakosztálya felkéri a következő játékosokat, hogy holnap, vasárnap délután pontban 2 órákor jelenjenek meg az öltözőben: Boldog, Frenkel, Hamlet, Hirsch, Krausz, Lázár, Löbl, Márk, Rafael, Szilágyi, Weisz Ernő.

A Haggibbor vívőversenye. Vasárnap délután rendezi a Haggibbor agilis vívőszakosztálya szezonnyitó vívőversenyét a Katolikus Gimnázium tornatermében. A versenyen, amely egyéni és csapatverseny számokat tartalmaz, a legkiválóbb kolozsvári vívók vesznek részt. A Haggibbor közönsége bizonyára teljes számban jelenik meg a versenyen, amely remélhetőleg teljes sikert fog hozni a klub kitenő vívőgárdájának.

A Haggibbor ping-pong szakosztálya ezúton kéri az összes ping-pongozókat, hogy a folyó hó 3-án vasárnap délelőtt 11 órákor a City kávéház különtermében tartandó gyűlésen teljes számban és pontosan jelenjenek meg.

Közgazdaság

A kormány gazdasági bizottsága a mezőgazdasági hitelintézet felállításáról tárgyal

Bucuresti-Bukarestf november 1. A kormány gazdasági bizottsága tegnap ülést tartott, amelyen Madgearu elnöke alatt Michalache és Pan-Halipa miniszterek, valamint Nicolau és Ene államtitkárok vettek részt. A bizottság elhatározta, hogy a felgyülemlett gazdasági ügyekre való tekintettel a bizottság ezentúl minden szerdán délután hat órákor ülést tart. Miután egyes minisztériumoknak nincs gazdasági jellegük, ezért úgy határoztak, hogy felkérjük ezeket a minisztériumokat, miszerint gazdasági kérdéseiket egy héttel a bizottság ülése előtt írásban terjesszék elő.

A gazdasági bizottság elhatározta, hogy több eddig tiltott cikk kivételét szabadabbá teszi, így például a nyers ezüst és a vas-

hordó kivételét. Az előbbinél az érték öt százaléka lesz a kiviteli illeték, az utóbbinál pedig 100 kilogrammonként öt lej.

A gazdasági bizottság foglalkozott a mezőgazdasági hitelintézet felállításának kérdésével is. Megvitatták Regardensak, a francia mezőgazdasági hitelintézet delegatúrájának a jelentését, amelyben romániai tapasztalatairól számolt be és miután ez a jelentés kedvező, azért bizottságot küldtek ki a jelentés tanulmányozására és a részletek megbeszélésére.

Tárgyalta a bizottság a romániai vas-hidak építésére beérkezett külföldi ajánlatokat is, azonban oly sok ajánlatról volt szó, hogy a döntést a legközelebbi bizottsági ülésre halasztották.

Teljes siker jegyében zajlott le a kolozsvári őszi marhavásár

Pénteken fejeződött be a háromnapos kolozsvári marhavásár. Körülbelül 15 ezer darab szarvasmarha került felhajtásra három nap alatt és megállapítható, hogy ebből az aránylag nagyszámú marhaállományból alig pár száz darab maradt meg régi gazdájánál. A vásár első napját már szokatlanul élénk kereslet jellemezte. Az első órákban 70 pár bizott marhát vásároltak össze, estig pedig még 50 pár cserélt gazdát. Tekintettel arra, hogy egy pár hizalt marha 30-40 ezer lejbe került, már az első napi forgalom is túlhaladta a 7 millió lejt. A marhaárak különben következőképpen alakultak: Elsősztályú igavonó 25-30 ezer lej, egy pár másodosztályú 20-25 ezer lej, a harmadosztályú árak ára 15-20 ezer lej között váltakozott. A fejstehenek árai a következőképp alakultak: Elsősztályú 8-9 ezer lej, másodosztályú 6-7 ezer lej. Bivalyokban a kereslet nem volt olyan intenzív; itt az árak változatlanul 8-10, illetőleg 11 ezer lej között ingadoztak. Egy szopósborjú ára 1000 és 3000 lej között ingadozott. A nyári állatvásár kialakult áraihoz viszonyítva, az őszi vásár egy 20 százalékos áremelkedést mutat. A megnyilvánult nagyarányú keresletnek legelsősorban a meglehetősen nagy méreteket öltött járványok voltak az okai. Vásároltak belföldi konzumációra mézárások, de a gazdát cserélt állatoknak egy igen tekintélyes százaléka kerül exportálásra.

Az osztrák mezőgazdaság segélyezése. Az utóbbi időben a gabonaárak újabb csökkenése következtében a mezőgazdaság helyzete Ausztriában újból rosszabbodott. A mezőgazdák most azzal a kívánsággal léptek fel, hogy az osztrák malmokat kényszerítsék belföldi gabona felőrlésére, az osztrák malmok azonban erre csak akkor hajlandók, ha nekik a lisztvámok felemelésével könnyebbé teszik a külföldi verseny elleni védekezést.

■ Buzaárak emelése az Egyesült Államokban. A buzaárak újabb esése az értéktözsde lejártszódott események következtében nagy aggodalmakra ad okot; amerikai becslés szerint az ezidei termésnek a felét adták el túlságosan alacsony árak mellett. A nemrég alakult farmerhivatal az áresés megakadályozására megalakította a National Farmer Corporationt. Ennek az új szervezetnek 100 millió dollár áll rendelkezésére és célja, hogy a farmereknek rakházjegyek ellenében hitelt adjon és hogy őket ezáltal megmentse az azonnali eladás kötelezettségé-

től. Együttal a lapokban közleményeket tettek közzé, amelyben arra mutatnak rá, hogy az árak túlságosan alacsonyak.

Csak árpa elhelyezésére van kilátás a németországi gabonapiacra. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara a terménykereskedők és mezőgazdák tudomására hozza, hogy Németországban burgonyát, szénát, zabot, rozsot egyrészt az ottani jó terméseredmények miatt, másrészt pedig a magas vám- és szállítási költségek következtében aligha lehetne elhelyezni. Értékesítési kilátás csak az árpában van, amelyet Berlinben ez évi október 17 és 18-án a következőképpen jegyeztek: takarmány árpa 172-188 márká, ipari árpa 196-216 márká tonnánként. Alább közlünk néhány olyan kereskedő névát, amely árpa bevittel foglalkozik. Berlin: „Getreide-, Industrie u. Comission A. G.“ Berlin W. 56. Markgrafenstr. 46., E. Kampfmeyer, Berlin W. 8. Parisserplatz 3., H. S. Cramer, Berlin C. 2. Hinter dem Giesshause 2., Hamburg: Rohstoff-Einfuhr-G. m. b. H. Hamburg, Schaenburgerstr. 15-21. Eichholz & Loeser, Hamburg. Trostbrücke 2., Breslau: Lipschütz & Preiser, Breslau, Tanentzienstr. 17-19.

Gabonatorlódás Galacban. Bukarestből jelentik: Galacban olyan óriási árpa-mennyiségek torlódtak össze, hogy igen nagy mennyiség a szabad ég alatt fekszik, miután a raktárházakba nem lehet bepakolni. Ennek legfőbb oka az, hogy az alacsony árakat az eladók nem akarják elfogadni, ami azáltal állt elő, hogy az eddigi elhajózás szokatlanul nagy, másrészt az orosz árpa nyomta le még jobban az árakat. A kukorica törés és az őszi vetések miatt a kínálat megesapant ugyan, de rövidesen meg fog indulni a tengeri beözönlés, ami nagyon kritikus helyzetet teremthet a kikötőben, mert a mai alacsony vízállás mellett a Duna már 7-8 R foknál be fog fagyni. Jellemző a nagyfokú elhajózásokra, hogy egyedül Weser-i rendeltetéssel 700.000 q árpa van utban, de ezenkívül nagyon sok megy Hamburg és Rotterdamra is.

■ Újabb zuhanás a bukaresti tőzsdén. Bukarestből jelentik: A bukaresti tőzsdén újabb zuhanások voltak. A Banca Nationala részvényei 7800-ra, a Banca Marmorosch Blancé 1000-990-re, a Banca de Credité 925-re, a Resicáé 555-re, a Credit Minieré 340-re és az I. R. D. P. é 160-ra estek le. Ambár a bukaresti piac újabb zuhanásokról a zuhanáshoz, ez az újabb krach mégis megdöbbenést keltett. A részvényesek elhatározták, hogy a kormánytól kérnek segítséget. Az esés egyik fő oka az, hogy a vállalatok nem fizettek osztalékokat. A Resica, hogy részvényesit

rekompenzálja, elhatározta, hogy erre az évre két lej kamatot fizet részvényesnek. Ha sikerül pénzt szereznie, úgy részvényesnek ötvenöt lej kamatot fog fizetni.

Sulyosan büntetik az italmérségi illetékek késedelmeskedőit. A pénzügyigazgatóság újlag felhívja az italmérségi engedéllyel bírókat, hogy a kivetett italmérségi illetékeket az értesítéstől számított 15 nap alatt feltétlenül fizessék be, mert a késedelmeskedés rendkívül súlyos következményekkel jár. A határidő letelte után ugyanis nyomban megvonják az italmérségi engedélyeket és ennek visszaszerzése sok költséget és utánjárást igényel. Eltekintve ettől, az engedély megvonása után még ideiglenesen sem lehet italmérsést folytatni és ha ez mégis megtörténik, a visszaélés miatt már a legelső, leghisebb büntetés 64.000 lejtől 128.000 lejig emelkedhet. Ez a pénzbüntetés súlyos természetű, mert benajthatatlanság esetén elzárásra váltóztatható át.

Rádió műsor

Idő keleteurópai

Szombat, november 2.

Budapest. 9.15: Ujsághírek, 10: Egyházi zene, Mozart: Requiem, Beethoven: Gyászinduló, 12: Déli harangszó, időjárás-jelentés, 12.05: A rádió házi-kvartettjének hangversenye, 12.25: Hírek, 13: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, 14.30: Hírek, élelmiszerárak, 16: „Missziós üzenetek“ című előadás, 16.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, 17.10: Harsányi Kálmán költeményei, 17.40: Fedák Sári rádióestje, 18.40: A m. kir. Operaház hangversenye, Verdi: Szicíliai vesezony — megnyitó, Puccini: Pillangó kisasszony, Leoncavalló: Bajazzo — ábránd, Puccini: Turandot — ábránd, 19.45: „A molnár és gyermekei“ című szimfónia, 22: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek, Chopin: Gyászinduló, Sibelius: Valsi triste, Beethoven: Athén romjai, Schubert: III. szimfónia, Boito: Mefistofeles — ábránd, Hindel: Messias.

Décs. 20.5: Szimfonikus hangv. Mozart, Schubert, Beethoven, Gounod, Wagner, Schumann, Schubert műveiből.

Belgrád. 22.20: Szórakoztató zene. **Pozsony.** 19.5: Szórakoztató zene, 20: Közv. Prágából, 20.35: Gramafon, 22: Közv. Prágából.

Breslau. 20.30: „Magazin“ hangjáték. **Brünn.** 19.05: Hangverseny. **Bukarest.** 20: Székely énekművész dal-estje, 20.45: Jazz-zene.

Daventry. Vonósnégyes. **Frankfurt.** Éjjel 1 órákor a stuttgarti hatnapos verseny közv.

Hilversum. 20.45: Munkások rádiógyűjtésének hangv.

Katovicz. 20.30: Hangverseny közv. Varsóból.

Kassa. 21.35: Gramafon, 22: Közvetítés Prágából.

Königsberg. 20.50: Hangverseny Brahms, Haydn, stb. műveiből.

Krakko. 20: Közvetítés Varsóból.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No 9
Fiókjintézetek: Dej-Dézs, Beclean-Bethlen
Jibou-Zsibó, Zálau Zilah.

Saját tőkét
58 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban nsközöl.

Engedélyezett devizahely.

Lipscse. 19: Brand „Hopkins gépészeti operája.

London. 19.45: Liszt-dalok, 20.30: Pekington ötös hangversenye Massenet, Chopin, Korál, Bühm, Liszt, stb. műveiből.

München. 19.30: Hangverseny.

Ostrava. 19.05: Közvetítés Brünnből, 20: Követítés Prágából, 21.35: Gramafon.

Stuttgart. Éjjel 1 órákor: Hatnapos verseny közvetítése.

Toulouse. 21.45: Szimfonikus hangv. Schubert, Ravel, Suppé műveiből.

Vasárnap, november 3

Budapest 9. Ujsághírek, kozmetika, 10. Istentisztelet; 12.35. Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. Utána: Operaház tagjából alakult hangv.; 15.30. Földművelésügyi minisztérium előadása „Milyen körülmények között indokolt a hussertesek tenyésztése?“, 16. párti Szabadegyetem; 17.45. Székesszék Zenekar hangv., Brahms Szimfonia Mozart: Varázsfuvola-ária, Halévy Zsidónő-ária, Saint-Saens: Gordonkai hangverseny, Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok; 19. Kosztolányi Dezső felolvasása; 19.30. Sporteredmények; 19.45. Három rádiójáték: „Vakok“, „Chopin“, „Főtárgyalás“; 22. Pontos időjelzés, időjárás-jelentés; Majd Petris Jenő és társainak hangversenye.

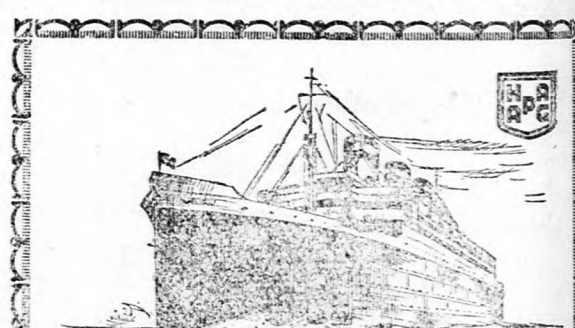
CHARITÉ

Szanatorium

Cluj-Kolozsvár, Str. Regală (Majláris-u.) 12a. sz. Telefon 600

Sebészet, Belgyógyászat, (cukor-, vese-, gyomor-, és anyagforgalmi megbetegedések diétás kezelése.) Szülészeti (külön szülészobával és gyermekágyas osztállyal). 8-10 napos pánusz árakkal. Nőgyógyászat. Urologia (prostatita-, hólyag-, veselajok) Orthopedia. Szemészet, Fül-, Orr- és gégegyógyászat, Röntgen. Villamos kezelések Fogó-éshizókurák, Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. Gyógyfürdők bejáróknak is. Mérsékelt árak. Igazgató főorvos Prof. dr. Steiner Pál.

* Paleologue naplója (A cár országa a nagy háboruban: 3 kötet 888 oldal) 132 lej az Uj Kelet könyvosztályában.

Utazás egész éven át

KANADÁBA
DÉLAMERIKÁBA
ÉSZAKAMERIKÁBA
(Argentina, — Uruguay, — Chile)
KÖZÉPAMERIKÁBA
(Columbia, Venezuela, Cuba Mexico)

Hamburg-Amerika Linie
elsőrendű fogózeivel, melyek elhelyezés bányamű és ellátás tekintetében kiváló nyújtanak. — Felvilágosítások és ismeretek díjmentesen kaphatók;

Hamburg-Amerika Linie SAR.
Lazarovitz L. H. vezérigazgató

Cluj, Str. Regele Ferdinand 69
Bucuresti C. Grivitei 183
Timisoara, Str. Mercy 2

Legujabb őszi és téli ujdonságok megérkeztek !!!
NEUMANN M, férfi - és fiuruha áruhaza CLUJ, FŐTÉR 14.

Nyomta a „Deutscher Bote“, nyomda Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassai ucca) 10. Telefon 187